...ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! 46-дахи жэлэеэ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

№ 220 (11818)
1968 оной сентябриин 18, среда
сэн 2 мүнгэн

...эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министрнүүдэй Советэй орган

ҮҮСХЭЛ ГАРГАҺАН КОЛХОЗДО

Мухар-Шэбэрэй «Заганский» колхозой таряашад болон механизаторнууд ургаса хуряалгаа үнэхөөр һайнаар эмхидхэжэ, худэлмэриин 15—20 үдэр соо үнгэргэхэ гэһэн һайшаалтай үүсхэл гаргаа һэн. Тиигэхэ зуураа колхозой таряашад дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые баталан абаһан байгаа. Түсэбэй ёһоор гүрэндөө 20000 центнер ороохо худалдаха байбал, тэрэнээ 30000 центнертэ хүргэхөөр тэндэхи таряашад хараалһан байгаа.

Үүсхэл гаргаһан колхозой правлени, партийна комитет таряа хуряалгада хабаадагшадай дунда социалис мүрысөө ёһотой һайнаар эмхидхээ. Таряашад, механизаторнууд, жолоошод—бүхы хүдэлмэрилэгшэд мүрысөөндэ оролсожо, машина, техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглахын түлөө, ургасаяа богони болзорто, эрхим шанартайгаар хуряахын тула бүхы хүсэ шадалаа, арга боломжонуудаа хэрэглэн ажаллаһан байна.

Эмхитэй һайн ажалайнь үрэ дүн уданшьегүй элирэн харагдаа һэн. Энэ ажахын таряашад аймаг дотороо бултанһаа түрүүлэн гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн тухайгаа сентябриин 13-да мэдээсэһэн байгаа. Эндэхид түрүүшынгээ амжалтаар һанаагаа амараагүй. Тэдэнэр хэлэһэн үгэеэ хэрэг дээрэнь бэелүүлхые оролдоо, ажалайнгаа эршые бишыхашье һуладхаагүй.

Үсэгэлдэр колхозой таряашад шэнэ амжалта туйлаһан тухайгаа омогорхолтойгоор мэдээсэбэ. Эхэ оронойнгоо амбаарта эндэхи таряашад 31000 центнер эрхим шанартай ороохо оруулжа, абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэбэ.

Ургаса хуряалга дээрэ колхозой бүхы таряашад, механизаторнууд, автомашинануудай жолоошод, тэдэндэ туһалхаа ерэһэн хүнүүд эршэтэй һайнаар ажаллаа гэхэдэ алдуугүй. Хэды тиимэ байбашье һаань, эндэ эрхимэй эрхимүүдые нэрлэнгүй гаража болохогүй. Комбайнернууд Георгий Иванович Миронов, Николай Григорьевич Трофимов, Роман Ксенофонтович Вакарин, Александр Григорьевич Миронов, Яков Павлович Алексеев, Валерий Афанасьевич Пестерев, Георгий Мартемьянович Филиппов, колхозой автомашинануудай жолоошод Павел Иванович Максимов, Григорий Иосифович Леонов, Иосиф Савельевич Иванов, Улаан-Үдын 1268-дахи автоколонныи жолоошод Евгений Попов, Николай Жаркой, Степан Пасюков гэгшэд ургаса хуряалгын үедэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй манлайда ябана. Олонхи комбайнернууд 250—300 гектар хадажа, 2500—3000 центнер ороохо таряа сохиһон байха юм.

«Заганский» колхозой механизаторнууд таряа хуряалгатай нэгэ зэргэ ерэхэ жэлэйнгээ ургасын үндэһэ һуури бэлдэлсэнэ. Эндэ үрэһэнэй таряан амбаарлагдана, намарай паар хахалагдана.

Б. ВАНЧИКОВ,
манай корр.

СОВЕТ-БОЛГАР ХЭЛСЭЭН

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй, Советскэ правительствын уряалаар Болгариин Коммунис партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, Болгариин Арадай Республикын Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ нүхэр Тодор Живков, БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, НРБ-гэй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо нүхэр Живко Живков сентябриин 16-да Москвада хани ёһоор айлшалба.

Болгар нүхэд КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневтэй, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ нүхэр А. Н. Косыгинтай, КПСС-эй ЦК-гай секретарь нүхэр К. Ф. Катушевтай хөөрэлдөө.

Хоёр орон дотор коммунизм, социализм байгуулха, КПСС болон БКН-гэй хоорондо, СССР ба НРБ-гэй хоорондо бүхы талын харилсаа холбоо саашадань хүгжөөхэ шухалын шухала асуудалнуудаар СССР-эй, НРБ-гэй Коммунис партинуудай, правительствануудай хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшад хөөрэлдөөнүүдые хэхэ үедөө һанамжануудаа мэдэлсэһэн байна. Дэлхэй дээрэ социализмын хүсэ нүлөөе али болохоор бэхижүүлхэ, империализмын һанаашалгануудта эсэргүү сохилтоёо шангадхаха зорилгоор бусад социалис оронуудтай хамта СССР-эй ба НРБ-гэй хэдэг хамтын ябуулгые саашадань шангадхалгада хөөрэлдөөнүүдэй үедэ ехэ анхарал хандуулагдаа. Мүн совет-болгар аха дүүгэй харилсаанай зүбшэн хэлсэгдэһэн бүхы асуудалнуудаар, уласхоорондын асуудалнуудаар али али талын хүсэд, аб адли һанал бодолтой байһаниинь дахяад лаблагдаа.

Совет-болгар экономическа харилсаа холбоо бэелүүлгэтэй, 1971—1975 онуудта СССР-эй, НРБ-гэй арадай ажахын түсэбүүдые таарал-дуулан зохёолготой, 1969 ба 1970 онуудта бэелүүлэгдэхэ хэдэ хэдэн экономическа асуудалнуудтай холбоотой хэдэн олон асуудалнууд Болгариин хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадай Москвада байха үедэ мүн лэ зүбшэн хэлсэгдээ. Эдэ хөөрэлдөөнэй урда тээ хоёр оронoй түсэблэлтын органууд ехэ хүдэлмэри хэһэн байха юм.

Болгариин арадай ажахые саашадань хүгжөөхэ, Советскэ Союз ба Болгариин Арадай Республикын хоорондохи бүхы талын экономическа харилсаа холбоо бэхижүүлхэ, үргэдхэхэ зорилгоор НРБ-дэ болгар хэдэ хэдэн эд бараануудай орондо Советскэ Союзһаа нефть, газ, электроэнерги үгэхэ тухай үгэеэ ойлголсогдоһон байна. НРБ-дэ хара металл, модо целлюлозо, Болгариин экономикодо шухала удха шанартай бусад эд бараа үгэхэ тухай үгэеэ ойлголсолго хоёр орондо ехэ удха шанартай. Тиихэдэ Советскэ Союзай арадай ажахы НРБ-һээ промышленностиин, хүдөө ажахын продукциие, тэрэ тоодо үнгэтэ металл, үргэн хэрэглэлэй эд бараа, химическэ промышленностиин продукци болон бусадые нэмэжэ абаха байна.

Болгариин промышленностиин хэдэ хэдэн һалбаринуудые хүгжөөхэдэ таарамжатай, али али талада ашагтай экономическа харилсаа холбоо үргэдхэхэ тухайда хоёр тала үгэеэ ойлголсоо. Химическэ продукци, арадай хэрэглэлэй эд бараа гаргаха хэдэ хэдэн промышленна предприяти байгуулгадань НРБ-дэ туһаламжа үзүүлхээр Советскэ Союзай бэлэн байһан тухай элирхэйлэн мэдүүлэгдээ. Энэ зорилгоор Советскэ Союз Болгарида элдэб түхэлэй түхеэрэлгэнүүдые эльгээхэ, шухала техническэ туһаламжа үзүүлхэ байна. Тиихэдэ Болгариин арадай ажахые хангахын тула болгар хүдэлмэришэдэй туһаламжаар шэрэм хайлуулха, модо бэлэдхэхэ, предприятинууд Советскэ Союзда нэмэжэ байгуулагдаха. Тусхайлбал, НРБ-дэ эльгээгдэхэ целлюлозо бүтээхэ завод хамтын хүсөөр байгуулагдаха гэжэ хараалагдаа.

Тус хэлсээнүүдэй үедэ зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар үгэеэ ойлголсоһоной үндэһөөр, Советскэ Союзай ба Болгариин Арадай Республикын түсэблэлгын, гадаадын худалдаа наймаанай органууд 1968 оной декабриин 1 хүрэтэр шухала хэлсээнүүдые баталха байна.

Уулзалгын үрэ дүнгүүд Болгариин, Советскэ Союзай арадай ажахые саашадань хүгжөөлгын аша туһада таараллдана, НРБ-гэй экономикые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэбые зохёохо хүдэлмэри түгэсхэлгэдэ хоёр оронoй хоорондохи экономическа харилсаа холбооe бүхы талаарнь үрэ ехэтэйгээр үргэдхэлгэдэ таарамжатай эрхэ байдал бии болгоно гэжэ этигэжэ байһанаа совет, болгар талануудэлирхэйлэн мэдүүлбэ.

Аха дүүгэй хани барисаанай, харилсаа холбоотой байлгын, үгэеэ ойлголсолгын оршон байдалда хэлсээн үнгэрөө.

АЖАЛШАДАЙ УЛАСХООРОНДЫН БАТА НЭГЭДЭЛЭЙ ТҮЛӨӨ

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Болгариин, Чехословакиин, Польшын, Венгриин, ГДР-эй, Советскэ Союзай профсоюзна центрнүүдэй хүтэлбэрилэгшэд Профсоюзуудай бүхэдэлхэйн федерациин түрүүлэгшэ Р. Битосси, ВФП-гэй генеральна секретариин орлогшо П. Жансус гэгшэдтэй Будапешт хотодо сентябриин 16-да уулзажа, байгша оной сентябриин 14-дэ үнгэргэгдэһэн зургаан гүрэнэй профсоюзуудай түлөөлэгшэдэй дискусси, тэндэ баталан абтаһан коммюнике тухай дуулгаба. Бүхэдэлхэйн профсоюзуудай федерациин ажал ябуулгые саашадань улам хүгжөөхэ зорилготойгоор табигдаһан асуудалнуудаар энэ оной сентябриин 14-дэ һанал бодолоо зүбшэлһэн байгаа.

Пролетарска интернационализмын гол ёһые баримталан, бүхы дэлхэйн ба аха дүү оронуудай профсоюзуудай хүдэлөөе саашадань хүгжөөхэ, бэхижүүлхээр бэлэн байһанаа социалис зургаан гүрэнэй профсоюзна центрнүүдэй, Профсоюзуудай бүхэдэлхэйн федерациин түлөөлэгшэд нэгэн һаналтайгаар мэдүүлбэ.

БОЛГАРИИН, ВЕНГРИИН, ГДР-эй, ПОЛЬШЫН, СССР-эй, ЧЕХОСЛОВАКИИН ПРОФСОЮЗНА ЦЕНТРНҮҮДЭЙ ТҮЛӨӨЛЭГШЭДЭЙ ЗҮБЛӨӨНЭЙ КОММЮНИКЕ

Болгариин, Венгриин, ГДР-эй, Польшын, СССР-эй, Чехословакиин профсоюзна центрнүүдэй түлөөлэгшэдэй зүблөөн Будапешт хотодо 1968 оной сентябриин 14-дэ болобо.

Энэ зүблөөндэ:

Профсоюзуудай Центральна Советэй түрүүлэгшэ Роза Коритарова түрүүтэй Болгариин профсоюзуудай делегаци,

Бухэвенгриин профсоюзуудай Советэй генеральна секретарь Шандор Гашпар түрүүтэй Венгриин профсоюзуудай делегаци,

Сүлөөтэ немец профсоюзуудай нэгэдэлэй Центральна правлениин түрүүлэгшэ Герберт Варнке толгойлогшотой ГДР-эй профсоюзуудай делегаци,

Профсоюзуудай Центральна Советэй түрүүлэгшэ Игнацы Лога Совиньский толгойлогшотой Польшын профсоюзуудай делегаци,

ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ Александр Шелепин толгойлогшотой Совет профсоюзуудай делегаци,

Профсоюзуудай Центральна Советэй түрүүлэгшэ Карел Полачек толгойлогшотой Чехословакиин профсоюзуудай делегаци хабаадаа.

Үнэн сэхэ, нүхэд ёһоной оршов байдалда үнгэрһэн уулзалгын үедэ хоёр талые һонирхуулдаг асуудалнуудаар һанал бодолоо хани ёһоор зүбшэн хэлсэбэ.

Уулзалгын үедэ уласхоорондын профсоюзна хүдэлөөнэй мүнөө үеын хүгжэлтэ, профсоюзуудайнгаа харилсаа холбоо, хани барисаа саашадань хүгжөөхэ тухай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ. Гэхэтэй хамта, Москвада болоһон Советчехословак хэлсээн ЧССР-тэхи байдалые заһаруулха үндэһэ һуури олгоно гэжэ зүблөөндэ хабаадагшад баталан хэлэбэд. Эдэ хэлсээнүүдые бодото дээрэнь бэелүүлгэ Чехословакиин хүдэлмэришэн ангиин, бүхы ажалшадай гол зорилгонуудай нэгэн болоно.

Орон доторхи хүдэлмэришэн ангиин эгээн олон хүнтэй эмхи болохо Чехословакиин профсоюзууд Москвада хэгдэһэн хэлсээе дэмжэнэ, тэрээнһээ эшэтэй уялгануудаа дүүргэлгэдэ туһа хүргэхэ зорилго харюусалгатайгаар даажа абаһан байна гэжэ зүблөөндэ хабаадагшад һайшаан тэмдэглэбэ.

Болгариин, Венгриин, ГДР-эй, Польшын, СССР-эй профсоюзууд Московско хэлсээе дүүргэлгэдэнь ЧССР-эй профсоюзуудтай, ажалшадтай өөһэдынгөө оронуудай хүдэлмэришэн ангиин һаналаа нэгэдэн, гүн ехээр талархажа байһые, революционно баян уг заншалтай Чехословакиин эмхидэмэл ажалшад, арад зон КПЧ-гэй хүтэлбэри доро ябажа, урдань табигдаһан орёо зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаха гээд этигэжэ байһанаа элирхэйлэн мэдүүлбэ.

КПЧ-гэй ЦК-гай январиин, майн пленумүүдэй шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, урда тээнь гараһан алдуунуудые усадхахын тула ЧССР дотор бэелүүлэгдэжэ байгаа хэмжээнүүдые мэдэржэ байһан тухайдаа социалис зургаан гүрэнэй профсоюзуудай түлөөлэгшэд мэдүүлбэ. Хүдэлмэришэн ангиин сасагые хамгаалга, бэхижүүлгэ социалис обществые, социалис демократиие саашадань үргэдхэхэ, урда тээнь гараһан алдуунуудые усадхаха тон шухала нүхэсэл болохо гэжэ этигэжэ байһанаа эдэнэр элирхэйлбэ. Зүгөөр хүдэлмэришэн ангиин энэ тэмсэлынь имагтал Коммунис партиин ударидалга доро амжалта туйлажа болохо байна.

Январиин пленумэй һүүлээр ЧССР-тэ болоһон һайшаалтай үйлэ хэрэгүүдые һамбаашалан, социализмда эсэргүү добтолго сэхэ гү, али далдаар хэхэ, коммунис үзэл бодолдо эсэргүү, дайсан харша националис һанал бодол дэбэргэхэ гэдэг этэгээдүүдтэ эсэргүүсэн эрид шууд тэмсэхээр шиидэнхэй байһанаа зүблөөндэ хабаадагшад элирхэйлэн тэмдэглэбэ.

Имэ хэмжээ ябуулгануудай ашаар ЧССР-тэхи байдалые түргэн саг соо заһаруулха, тиин Чехословакиин газар дээрэ саг зуура ошоод байһан союзна сэрэгүүдые удаа дараалан гаргаха хэрэгтэ туһалхабди гэжэ зүблөөндэ хабаадагшад этигэжэ байһанаа элирхэйлбэ. Профсоюзуудай хоорондо һүүлэй 10 жэлэй туршада тогтонижоһон харилсаа холбооое саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэй байһые социалис зургаан гүрэнэй профсоюзна хүтэлбэрилэгшэд тодорхойлоо. Өөрынгөө гүрэнүүдэй экономическа болон обороно хүсые бэхижүүлжэ байһан парти болон правительствануудтаа али болохо туһа саашадаашье хүргэжэ байхаар бэлэн байһанаа зургаан гүрэнэй профсоюзна центрнүүд мэдүүлбэ.

Ангиин дайсадай, дэлхэйн империализмын харата аашануудые уласхоорондын хүдэлмэришэн ангиин урда элишэлхэ, уласхоорондын профсоюзна хүдэлөөнэй эгээн үргэн ехэ нэгэдэл бэхижүүлхын тула, шухала болоод байгаа һаань, хоёр талын гү, али олон талын хабаадалгатай зүблөөнүүдые зарлажа, хамтын оролдолго гаргаха гэжэ зүблөөндэ хабаадагшад хэлсээ.

Социалис оронуудай профсоюзууд, ажалшад вьетнам арадай баатарлиг тэмсэлые дэмжэнэ, сүлөөтэй, бэеэ даанхай байхын түлөө тэмсэлдэнь, американ империализмын ээрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүү тэмсэлдэнь вьетнам аха дүүнэртэ шухала туһаламжа саашадаашье үзүүлхээр шиидэнхэй байнад.

Гэхэтэй хамта, боннско милитаристнуудай үһөө нэхэлгын политика, ФРГ-дэхи неонацис этэгээдүүдэй дэбэрэлгэ Европын амгалан тайбан байдалда илангаяа ехэ аюул тохёолдуулна гэжэ тэмдэглэгдэбэ.

Зүблөөндэ хабаадагшад Израилиин ээрхэг түримхэй добтолгын хойшолонгуудые усадхахын түлөө араб арадуудай тэмсэлые талархан дэмжэжэ байһанаа дахинаа элирхэйлбэ.

Национальна профцентрнүүдэй хоорондохи һанал бодолой зарим тэды алгасалдаан империализмда эсэргүү, ажалшадай аша туһын түлөө тэмсэлдэ һаад хэхэ ёһогүй гэжэ зүблөөндэ хабаадагшад нэгэн һаналтайгаар тоолоно. Тэдэ алгасалдаануудые империалистнуудай хэрэглэхэ арга олгохогүй, харин уласхоорондын хүдэлмэришэнэй, профсоюзна хүдэлөөнэй зэргэдэхи бата нэгэдэл улам хүгжөөхэ хэмжээнүүдые абаха шухала.

Ангиин тэмсэлэй хараа бодол баримталдаг эмхи болоһон ВФП-е бэхижүүлхэ, монополинуудай дарлалтада эсэргүү тэмсэлые, ажабайдалайнгаа арга боломжо һайжаруулхын түлөө революционно, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе дараха гэдэг империалис хархисуудай һэдэлгэдэ эсэргүү, эб найрамдал, уласхоорондын аюулгүй байдал хамгаалагша ажалшадай тэмсэлые дэмжэдэг ВФП-гэй үүргые бүри ехэ болгохо гэһэн бүгэдын һанамжа элирхэйлэгдээ.

Пролетарска интернационализмын гол ёһые үндэһэ болгон, социалис ёһоор һаналаа нэгэдэлгын, харилсан хүндэлэлсэлгын, тэгшэ эрхэтэй байлгын үндэһөөр, социализм, коммунизм байгуулха хэрэгтэ шэнэ амжалтануудые туйлалгын ашаа туһада, социалис хани нэгэдэлэй эмхидэл, хүсэ шадал бэхижүүлгын ашаа туһада, Европын, бүхы дэлхэйн арадуудай эб найрамдал, аюулгүй байдал аршалан хамгаалгын ашаа туһада оронуудайнгаа профсоюзуудай, ажалшадай аха дүүгэй холбоо барисаае, хани харилсаае хүгжөөхэ, бэхижүүлхэ гэжэ Болгариин, Венгриин, ГДР-эй, Польшын, Советскэ Союзай, Чехословакиин профсоюзна центрнүүд хэлбэришэгүй шиидэнхэй байһанаа элирхэйлбэ.

(ТАСС).

КПСС-эй обкомдо, БурАССР-эй Министрнүүдэй Советтэ

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА САБШАЛАНГАЙ УРГАСА ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ ҺАРА ҮНГЭРГЭХЭ ТУХАЙ

«Республикын колхоз болон совхозуудай сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй обкомой пленумэй шиидхэбэриие бодотоор бэелүүлэн, республикын олонхи аймагууд, колхоз, совхозууд сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ, үбһэ бэлэдхэхэ талаар зарим тэды амжалта туйлаа гэжэ КПСС-эй обкомой бюро, республикын Министрнүүдэй Совет тэмдэглэбэ.

Үнгэрһэн хабартаа олохон ажахынуудта луговодуудай звенонуудай хажуугаар тусхай лугомелиоративна бригада болон отрядууд эмхидхэгдэһэн байгаа. Эдэ бригада болон отрядуудай, мүн луговодуудай звенонуудай хүсөөр энэ жэлэй ургасада хэрэглэгдэхээр 500 мянга шахуу тонно наг шэбхэ сабшалан дээрэ гаргагдажа, 12 мянган гектар үтэгжүүлэгдэһэн, 80 мянган гектар сабшалангай хүрьһэ дэгүүрээ элдүүрилэгдэһэн, 3 мянган гектар сабшалан үндэһөөрөө һайжаруулагдаһан, 3,5 мянган гектар шугы бургааһа сэбэрлэгдэһэн, 2000 гектар болдог дэгнүүл отологдоһон байха юм.

Сабшалан һайжаруулха талаар Хяагтын, Түнхэнэй, Яруунын болон Сэлэнгын аймагуудай колхоз, совхозуудай лугомелиоративна бригаданууд, отрядууд даабаряа илангаяа һайнаар дүүргэжэ шадаһан байна.

«Бурводстрой» трестын хүсөөр сабшалан үндэһөөрнь һайжаруулха зарим тэды хүдэлмэри хэгдээ. Эдэнэр сентябриин 1-нэй байдалаар ажахынуудта 2500 гектар сабшалан һайжаруулжа үгөө. Түсэбынь 3850 гектар.

Республикын олохон колхоз, совхозуудта сабшалан дээрэ хэгдэһэн хүдэлмэринь баян ургасаар харюулагдаба. Байгша оной сентябриин 16-най байдалаар республикын ажахынуудта нёдондо жэлэйхиһээ 1,5 дахин ехэ үбһэн бэлэдхэгдэжэ абтаа.

Тиигэбэшье КПСС-эй обкомой II пленумэй шиидхэбэри зарим аймагуудта хүсэдөөр дүүргэгдээгүй. Илангаяа Хэжэнгын, Зэдын, Захааминай, Кабанскын болон Мухар-Шэбэрэй аймагуудта иимэ байдал үзэгдэнэ.

Эдэ болон бусад зарим аймагуудай колхоз, совхозуудта тракторна, тракторно-таряан ажалай бригадануудта адли эрхэтэй тусхай лугомелиоративна бригада гү, али отряд эмхидхэгдээгүй байшоо. Тиин Хэжэнгын, Хориин, Загарайн, Бэшүүрэй аймагуудай ажахынуудта үнгэрһэн хабартаа эмхидхэгдэһэн лугомелиоративна отрядууд тараагдашаһан байха юм. Тиимэһээ эдэ ажахынууд сабшалан һайжаруулха талаар КПСС-эй обкомой хоёрдохи пленумэй шиидхэбэрээр хараалагдаһан даабариие дүүргэжэ шадаагүй.

Сабшалан үндэһөөрнь һайжаруулха хүдэлмэри Загарайн уһалууриин системын управлени, Түнхэнэй ММС болон «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй Яруунын аймагай отделениин оньһожоруулагдамал отряд тон хангалтагүйгөөр ябуулһан байна.

Олохон ажахынуудта олон жэлэй ногооной үрьһэтэй болохо хүдэлмэри мууса табигданхай. Тэрээн дээрэһээ болоно ургаса багатай сабшаланда ногооной үрэһэ тариха даабари дүүргэгдэнэгүй. Республикын ажахынуудта олон жэлэй һайжаруулагдамал бэлшээри бии болгохо хэмжээнүүд мүнөө хүрэтэр бэелүүлэгдэнэгүй. Сабшалан болон бэлшээри дээрэ культуртехническэ хүдэлмэри хэхээр һомологдоһон мүнгэ зөөри ашаглагданагүй.

Сабшалангай ургаса саашадаа һайжаруулха, ниитын адууһа малда тэжээл хүсэд хүрэхөөр бэлэдхэхэ тушаа КПСС-эй обкомой II пленумэй тогтоолые заабол бэелүүлхэ зорилгоор КПСС-эй обкомой бюро, БурАССР-эй Министрнүүдэй Совет иимэ тогтоол абаба:

1. Сабшалан һайжаруулха, тэндэ минеральна болон органическа үтэгжүүлгэ зөөхэ, тарааха, намартаа газараа уһалха болон агротехническэ бусад хэмжээнүүдые бэелүүлхын, мүн хабартаа сабшалангаа уһалха уһалууриин системэнүүдые, гидротехническэ түхеэрэлгэнүүдые бэлэн болгохын тула байгша оной сентябриин 20-һоо октябриин 20 хүрэтэр тусхай һара соносхогдобо.

2. Энэ һарын туршада колхоз, совхозуудай бэелүүлхэ гол зорилгонууд гэбэл:

а). Сабшалан, бэлшээри һайжаруулха агротехническэ бүхы хэмжээнүүдые заабол бэелүүлхэ талаар колхоз, совхозуудай бүхы лугомелиоративна бригада болон отрядууд, мүн «Бурводстрой» трестын машинно-мелиоративна станцинууд болон «Сельхозтехникын» оньһожоруулагдамал отрядууд оролдохо болоно;

б). Органическа болон минеральна үтэгжүүлгэ зөөхэ, тарааха, олон жэлдэ хэрэглэгдэхэ һайжаруулагдамал бэлшээритэй болохо;

в) Сабшаландаа шииг абхуулхын тула намартаа заабол уһалха, энэ хүдэлмэридэ бүлүүр станцинуудые, уһа сасадаг түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэхэ.

3. КПСС-эй обкомой хоёрдохи пленумэй шиидхэбэриие бэелүүлхэ талаар хэмжээ абахыень Хүдөө ажахын министерство, Мелиораци болон уһанай ажахын министерство, республикын «Сельхозтехникэ» нэгэдэл, КПСС-эй райкомууд, аймгүйсэдкомууд, үйлэдбэриин управленинүүд, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд уялгалагдаа. Һарын туршада, мүн үбэлэй, хабарай һаранuудта сабшалан дээрэ хэгдэхэ хүдэлмэриин хэмжээн, даабари ажахы бүхэндэ хүргэгдэхэ болоно. Тиимэһээ колхоз, совхоз бүхэндэ тусхай лугомелиоративна бригада гү, али отряд бии болгохо. Урдань эмхидхэгдэһэн аад, хожомоо тараагдашаһан лугомелиоративна бригада болон отрядуудые һэргээхэ. Сабшалан дээрэ бүхы хүдэлмэри хэхэ талаар эдэ бригада, отрядууд гол хүсэн болохо байна.

4. Һарын туршада сабшалан һайжаруулха хүдэлмэриие амжалтатайгаар бэелүүлхын тула бригадануудай, отрядуудай хоорондо социалис мүрысөө үргэнөөр эмхидхэхэ, һайнаар хүдэлһэн бригада болон отрядуудые, мүн луговодуудые материальна талаар урмашуулха хэмжээнүүдые тодорхойлхо гэжэ КПСС-эй райкомууд, колхоз болон совхозой партийна организацинууд уялгалагдаа.

5. Сабшалан саашадань һайжаруулха һарын ябасые газетэнүүдэй хуудаһануудта үргэнөөр харуулха, радиогоор дамжуулха талаар «Правда Бурятии», «Буряад үнэн» газетэнүүдэй редакцинууд, республикын Министрнүүдэй Советэй дэргэдэхи радио-дамжуулгын болон телевидениин комитет уялгалагдаһан байна.

6. Сабшалан һайжаруулха һарын ябаса тухай 5 хоног бүри элидхэжэ байхаар КПСС-эй райкомууд, үйлэдбэриин управленинүүд уялгалагдаа.

Хонишон Буда-Ханда Убашеева Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын түрүүшүүлэй нэгэн юм. Нүхэр Убашеевагай тэнжээһэн хурьгад олонхон һүрэгүүд болоһон байха.

М. СУТУРИНАЙ фото.

...ГАНАЙХИД ...ЛГАЯА ...ҮРГЭЭ

ТАБАН ЖЭЛЫЕ — БОЛЗОРҺОО УРИД!

...БАЯРТАЙ ...ДЭЭСЭЛНҮҮД

...ЯАГТА. (Манай корреспондент Д. Дугаров телефоно мэдээсэбэ). «Дружба» колхоз энэ жэлдэ гүрэндөө ... центнер һү худалдаха ...тэй юм. Һаяхан тус колхозой һаалишад 8899 центнер тушаажа, хараалагдаһан түсэбөө холо уридшаад дүүргэбэ.

...эшээлхэдэ, колхозой ...Хүдэриин фермэ (хүтэлбэрилэгшэнь И. И. Хлебников) түсэбэй ёһоор 3880 центнерэй орондо 4377 центнер, Энхэ-Талын фермэ (хүтэлбэрилэгшэнь Бата... Банзаракцаев) 3240 центнер һү тушааха түсэбөө дүүргэһэн байна.

Тиихэдэ Ехэ-Хүдэриин һаалишад найман һарын ... соо үнеэн бүриһөө ...5 литр һү һаажа, гансал колхоз дотороо бэшэ, ...н аймаг соогоо түрүү ...дэ гаранхай.

«Дружба» колхозой түрүү һаалишад Салима Хакимова найман һарын туршада үнеэн бүриһөө 2110 литр, ... Буена 1904 литр һаажа ...аа. Тиихэдэ М. Батожаргалуева август һарада үнеэн бүриһөө 286 литр, Ни... Чимитова мүн лэ энэ хугасаа соо 207 литр һааба.

«Дружба» колхозой һаалишад В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, жэлэйнгээ түсэбһөө гадуур ...0 центнер һү тушааха ...лготой.

* * *

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхозой (түрүүлэгшэнь нүхэр Тютрин, парткомойнь секретарь нүхэр Шолохов, главзоотехнигынь нүхэр Шангин) ...иин фермын хүдэлмэрилэгшэд сентябриин 10-да гүрэндэ ... худалдаха жэлэйнгээ түсэб ...һэн тухайгаа баяр баясхалантайгаар мэдээсээ. Эдэнэр ...00 центнер һү тоһоной заводто ...эгээ.

Колхозой һаалишад, мал адуушад һү үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха түсэбөө болзорһоонь ...н дүүргэхын түлөө социалис ...өө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, ...нгаа арга боломжонуудые ... хэрэглэн хүдэлһэн байгаа. ...шад—КПСС-эй гэшүүн Вера ...овна Теслева, Надежда Ак...овна Федорова, Екатерина Ива...на Федорова гэгшэд үнгэрһэн ...й һара соо үнеэн бүриһөө ...зэргээр 1530—1645 килограмм һү һаажа, һаалишадай ...өөндэ эрхимлэжэ ябана.

...хи һаалишад өөһэдынгөө ... боломжонуудые тооложо ... жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө ...р 2 мянган центнерһээ багагүй һү түсэбһөө гадуур гүрэндэ ...ха зорилготой. Тэдэнэр ...тээ түрүүшын амжалтые ...И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулна.

Манай корр.

ТҮРҮҮШҮҮЛ ШЭНГЕЭР ХҮДЭЛХЭ

Манай республикын адууhа мал олоор үсхэбэрилдэг колхоз, совхозуудай гол hалбари болохо хонин hүрэгые улам олошоруулха, ашаг шэмыень бүри дээшэлүүлхэ хэрэгтэ парти, правительствамнай саг үргэлжэ ехэ анхарал хандуулна. «Хонин ажалые хүгжөөхэ хэрэгтэнь Буряадай АССР-эй колхоз, совхозуудта туhа хүргэхэ тухай» гэhэн РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй тээсгэн гаргаhан тогтоол энээнииe үшөө дахин гэршэлнэ.

hаяшаг Загарайн аймагта болоhон хонишодой зүблөөндэ хабаадагшад тус тогтоолые үнэн зүрхэнhөө hайшаажа, тэрээн соо табигдаhан зорилгонуудые яажа хүсэндэнь хүргэхэ, саашадаа юу хэхэ, бии байhан дутагдалнуудаа хайшан гээд түргэн усадхаха тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэлдэhэн байна. Илангаяа аймагай бүхы хонишодой дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые олонхи хонишодой шадабари болгохо тухай хэлсээ.

Аймагай ажахынуудта дүй дүршэл ехэтэй, оролдосотой бэрхэ, үнэн шударгы хонишодшье яhала олон. Тэдэнэр жэлhээ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриhөө хурьга олоор түлжүүлдэг, ноохо ехээр хайшалдаг байна. Жэшээлхэдэ, нёдондо аймаг соо хонишодой дүрбэн бригада зуун эхэ хонин бүриhөө 100-hаа дээшэ хурьга түлжүүлээ. Байгша ондо эндэхи Онохойн совхозой түрүү хонишод А. Е. Потемкин, В. Ф. Ерофеев гэгшэд тиимэл үрэ дүн түйланхай.

Энэ зүблөөн дээрэ КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Н. Е. Скубаренкын тэдэ түрүүшүүлдэ үнэтэ шагнал барюулха, магтаалай үгэ хэлэхэдэнь, тиимэ үрэ дүн түйлажа шадаагүй хонишодто ехэл атаархалтай байгаа. Аймагай эрхим хонишон Апент Ермолаевич Потемкиной бригада 230 түхэригэй телевизор шанда хүртэбэ. Мүнөө жэлдэ тус бригадынхид хаража байhан бүхы 799 эхэ хонидhоо 850 хурьга абажа, нэгэшье толгой гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлээ. Хурьган бүхэнииe 27,1 килограмм шэгнүүртэй болгожо эхэhээнь hалгаагаа. Хонин бүриhөө дунда зэргээр 3,4 килограмм ноохо хайшалаа юм. Энэ бригада Потемкиной гурбан аха дүүнэр хүдэлдэг. Зуун эхэ хонин бүриhөө 100 гаран хурьга абана.

Тэрэшэлэн энэ жэлдэ Онохойн совхозой бэрхэ хонишон В. Ф. Ерофеев, «Гигант» колхозой—Борис Шарофеев, Эрхирэгэй совхозой—Иннокентий Евсюков, Цырен-Дулма Дармаева, Салим Назыпов, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой—Содном Бадмаев, Пунсук Батомункуев, Цыденжап Базаров, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой—Ц. Ц. Цыремпилов болон бусад баhал hайн үрэ дүн түйлаа.

Зүблөөн дээрэ түрүү хонишон Апент Потемкин үгэ хэлэжэ, сугларгшадай дунда үргэн хөөрэлдөө үүсхээ.

— Ерэхэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриhөө 100-hаа үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхэ, хонин бүриhөө 3,5 килограмм ноохо хайшалха социалис уялга абанабди. Тиигээд Эрхирэгэй совхозой хонишон Иннокентий Евсюковой бригадые мүрысөөндэ уринабди,—гэбэ.

Нүхэр Евсюков үгэ хэлэхэдээ,энэ уряаень хүлеэн абажа, 1969 ондо Апент Потемкиной бригадынхидhаа доошо бэшэ үрэ дүн түйлахабди гээд мэдүүлбэ. Мүн хонишод Е. М. Андреев, М. В. Вербенко, М. И. Будков (XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоз), С. Бадмаев (Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз), С. Назыпов (Эрхирэгэй совхоз), Г. Ф. Матвеев («Гигант» колхоз) гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, гансашье ерэхэ жэлдэ хэхэ, бүтээхэ ажал, зорилгонууд тухайгаа дурдаад дүүрээгүй, саашадаа хонин hүрэгые яажа hайнаар үсхэхэ, бии байhан дутагдалнуудаа хайшан гээд түргэн усадхаха тухай хөөрөө.

Жэшээнь, хонишон М. Вербенко гэгшэ үгэ соогоо хонишодой бригадануудые оролдосотой, үнэн сэхэ, ёhотойл ажалша хүнүүдээр бүридүүлхэ, тэндэ дайралдаhан лэ хүнүүдые табихаяа болихо тухай дурдаа. Энээнhээ боложо, хонишод ходо hэлгэгдэнэ, хурьгад үсөөн абтана, ноохон бага хайшалагдана гэбэ. Саашань тэрэ колхоз, совхозуудай мэргэжэлтэд хонидой харууhа, тэжээлые эрид hайжаруулха талаар хонишодто туhалха ёhотой гэнэ.

Хонишон М. Будков иигэжэ хэлээ:

— Мэргэжэлтэд хонишодто хаhа сагтань үшөөл hанаhанда хүрэмөөр туhалнагүй. Нёдондо үбэл манай колхозой нэгэ отарада эгээл hайн сула 70 гаран хурьгадынь недели соо үбшэлөөд гарзалшоо. Теэд ветеринарна хүдэлмэришэд тэрэнэйнь шалтатаанииe элирүүлжэ шадаагүй.

Эндэ аймагай хүдөө ажахын үйлэдбэриин управлениин начальник нүхэр Сапрыкин өөрынгөө элидхэл соо хони үсхэбэрилгэдэ бии байhан дутагдалнууд тушаа ехэ анхарал хандуулба. Байгша ондо аймаг дотор зуун эхэ хонин бүриhөө оройдоол 70 хурьган абтаа. XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо 824, «Гигант» колхоздо—748 хурьгад гарзалаа. Олонхи ажахынуудта хонидые искусственна аргаар үрэжүүлгэ муугаар эмхидхэгдэнэ. Зун, намарай сагта хонидоо hайнаар таргалуулжа үшөөл шаданагүй. Хонишод, хурьгашад бүхэн харюусалга ехэтэйгээр хүдэлнэ гэхын аргагүй. Эдэ бүгэдэhөө боложо, илангаяа хурьгад олон гарзална. Үнгэрэгшэ жэлэй найма hарада аймаг соо 5,5 мянган хони, хурьгад гарзалаа, зарим отара, бригадануудта хони, хурьгадай харууhа, тэжээл зүбөөр эмхидхэгдэнэгүй. Тэндэ дүй дүршэл багатай хүнүүд табигдана. Тэрээнhээ боложо, «Гигант» колхоздо хонишод Шитин, Храпачук гэгшэдэй отарада зуун эхэ хонин бүриhөө миил 24—29 хурьган абтаа. Ноохон тон бага хайшалагдана. Энэ жэлдэ хонин бүриhөө оройдоол 2,5 килограмм ноохон абтаа. Энээнэй гол шалтагаан юуб гэхэдэ, хонидой үүлтэр үшөөл муу. Ажахынуудта хони үсхэбэрилгөөр селекционно-племенной хүдэлмэри аша үрэ гарахаар хэгдэнэгүй. Эрхим hайн үүлтэрэй хусануудай үрөөр хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хэрэгтэ анхарал ёhоор табигданагүй. Карл Марксын, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудта бүхы эхэ хонидойнь хахадынь шахуу миил хусада табигдажа ороондо оруулагдана бшуу. Тиигэжэ байхадаа хонидой үүлтэр яагаад hайжархаб даа.

Хонидой тоо толгойе түргэн олошоруулха, тарган мяха, торголиг ноохо ехээр абадаг болохын тула хэхэ хүдэлмэри үшөөл ехэ.

Тус зүблөөндэ хабаадагшад арга боломжоёо хаража үзөөд, ерэхэ жэлэй эсэстэ аймаг соогоо бүхыдөө 51 мянган хонидтой байха, зуун эхэ хонин бүриhөө 86—90-hээ үсөөн бэшэ хурьга абаха, хонин бүриhөө дунда зэргээр 2,9 килограмм ноохо хайшалха, гүрэндөө 150 центнерhээ доошо бэшэ «сагаан алта» худалдаха гэбэ.

Эдэ зорилгонуудые эрхимээр дүүргэхэ арга боломжо гүйсэд бии. Нэн түрүүн бүхы хонидые намартаа hайнаар таргалуулха, хүсэ шадал абхуулха, отара, бригадануудта дүршэлтэй, шударгы оролдосотой хүнүүдые олоор табиха, хонишодые гэр байраhаа эхилээд, соёл-гэгээрэлэй болон бусад бүхы хэрэгтэй юумээр hайса хангаха шухала болоно.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол хонин ажалые түргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ тон ехэ арга боломжо нээжэ үгэнэ. Парти, правительствынгаа анхарал оролдолгодо бодотоор харюусажа, 1969 онойнгоо социалис уялгые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө тэмсэхэбди гэжэ зүблөөндэ хабаадагшад нэгэн дуугаар мэдүүлээ.

Р. БУДАЕВ.

ТҮСЭБӨӨ ДҮҮРГЭЭШЬЕ hАА...

Энэ зундаа үргэн уужам Анал, Үдэ нютагуудай, мүн Хүрбэ, Тэгдэ голнуудай эрье зубшаhан сабшалан дээгүүр үбhэшэдэй зуу гаран звено хүдэлөө. Тиихэдэ бүхы ажалаа оньhон машинын хүсөөр хэдэг оньhожоруулагдаhан табан звено түрүүшынхеэ эмхидхэгдэhэн байна.

Байгша ондо Хориин аймагай олонхи ажахынуудта үбhэ хуряалга урда урдынхиhаа эмхитэй hайнаар унгэрэгдөө гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Үбhэшэдэй дунда социалис мүрысөөн аша үрэ ехэтэйгээр, бодомжотой зүбөөр эмхидхэгдээ.

Эдэ бүтэдын ашаар сентябриин 5-да аймагай олонхи ажахынууд үбhэ хуряаха түсэбөө дүүргээд байба. Хамтадаа 106 мянган центнер үбhэн абтаа гэхэ гү, али түсэбhөө гадуур мянга үлүүтэй центнер үбhэн hүрилэгдөө. Гадна үбhэн ехэнхидээ hайн шанартайгаар абтаа.

Аймаг соогоо эгээл түрүүн Анаагай совхоз түсэбөө дүүргэжэ, хамта 32 мянган центнер үбhэн hүрилэгдөө гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэйхиhээ 1,5 дахин ехэ тэжээл бэлэдхэгдээд байна. Тэрэшэлэн Үдын совхоз нёдондо энэ үедэ оройдоол 19 мянган центнер үбhэтэй байhан hаа, мүнөө 33 мянга үлүүтэй центнер үбhэ (ехэнхиинь тракторай шарга дээрэ hүрилжэ) абанхай. Тус совхозойхид үбhэ хуряалгын бүхы хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэжэ шадаа бшуу.

Тиихэдэ үбhэшэдэй зарим звенонууд түсэбөө хоёр дахин үлүүлэн дүүргээ. Жэшээлхэдэ, Дээдэ-Тайлсын совхозой хонишон Федор Павленкын звено 740 центнер бэлэдхэхэ даабаритай аад, 1700 центнер үбhэ hүрилөөд байна. Мүн эндэхи Полина Борисовагай хүтэлбэрилдэг звеногой үбhэшэд 1640 центнер түсэбэй орондо 2200 центнер үбhэ соможо абанхай.

Үбhэ ногооной элбэг баян ургаса ургуулхаhаа гадна, тэрэнээ богони болзорто хуряажа абаhан ажалша бэрхэ луговодууд эндэ олон. Тусхайлбал, Үдын совхозой луговодууд Доди Цыдыпович Аюржанаев, Норбо Очирович Цыбиков, Николай Чимитович Баланов гэгшэд нилээд ехэ газарhаа га бүриин 9-12 центнер үбhэ өөhэдынгөө хүсөөр хуряагаа. Аймагай түрүү луговод Филимон Нестерович Солдатов (Хүрбын совхоз) найман га газарай гектар бүриhөө 40 центнер, харин бүхы 455 га сабшалангай га бүриhөө 15 центнер үбhэ хуряаhан байна.

Тиигэбэшье совхоз бүхэндэ үбhэ хуряалтын хүдэлмэри булта иимэ эмхитэй hайнаар ябуулагдаа гэхын аргагүй. Илангаяа «Георгиевский» совхоздо тэжээл бэлэдхэлгэ ехээр унжагайрна. Эндэхид хүдэлмэришэдэй дутамаг дээрэhээ үбhөө тол түлэб тракторай шарга дээрэ hүрилхэ гэжэ шиидэhэн байгаа. Энэнь hайшаалтайшье. Теэд тракторай шаргануудые хаhа сагтань олоор түхеэржэ шадаагүй дээрэhээнь үбhэ хуряалгын хүдэлмэри гэдэргэ татагдаа. Зарим хүнүүдээ ажалhаань hамшаажа, шарга хэхыень табиха баатай болоо hэн.

Мүнөө аймагай олонхи ажахынууд үбhэ хуряаха түсэбөө дүүргээшье hаа, намар хожомхон болотор энэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэ, уhа намагай заха, hубаг ханаабуудай хажуугаархи ногоо хуу сабшажа абаха гэжэ шиидэбэ. Юуб гэхэдэ, үбэл ута, тэргэшье, бухалшье үбhэ нэмэжэ бэлдээ hаа, ниитын малда ехэхэн тэжээл байха ха юм.

Г. МИХАЙЛОВ.

ОЛОНЬОО ШАЛГАРАГШАД

Шэлэй заводой коллектив табан жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхэ, В. И. Ленинэй түрэhэн үдэрые ажалай бэлэгтэйгээр угтаха гэжэ шармайн оролдоно. Заводой хүдэлмэришэд сонхын шэл, сталинит витринын шэл үйлэдбэрилхэ дааарая жэлэй эхинhээ хойшо үлүүлэн дүүргэжэ ябана.

Механическа цехэй хүдэлмэришэд абаhан уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлнэ. Хүдэлмэришэд эрдэм мэргэжэлээ, юрэнхы бэлэдхэлээ дээшэлүүлжэ, ажалдаа амжалта түйлана. Цехэй 53 хүдэлмэришэдhөө 7 хүн институтда заочноор, 14 хүн техникумдэ, 8 хүн үдэшын hургуулида hуралсана. Заводто ажаллахаар ерэhэн залуушуул дүй дүршэлтэй хүдэлмэришэдтэй сугтаа хүдэлжэ, мэргэжэлэйнгээ онол аргые нарижуулна.

— Оньhон түхеэрэлгээ миин байлтангүйгөөр хүдэлгэхэ, hайнаар харууhалха, тиигэжэ ехэ продукци бүтээн гаргалгада туhа нэмэреэ оруулалсаха гээшэ манай цехэй зорилго юм,—гэжэ цехэй начальник М. П. Егоров хөөрэнэ. Бидэ энэ зорилгоёо бэелүүлнэбди.

Тус цехэй Анатолий Николаевич Юленковой даадаг бригада бүхы завод соогоо түрүүлнэ. Эрхим hайнаар ажалладаг тус бригадада Совет засагай 50 жэлэй ойн нэрэ олгогдоhон байна. Мүнөө тус бригадынхид хүндэтэ нэрэ зэргэеэ харюулхаар ажаллана, В. И. Ленинэй түрэhэн үдэрые нэрэтэй солотойгоор угтаха гэжэ шиидэнхэй. Бригадын гэшүүд даабаряа үдэр бүхэндэ үлүүлэн дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фрезеровщик Игорь Матвеевич Гунин өөрынгөө мэргэжэлдэ hургажа байhан Анатолий Кустовта даабари үгэжэ байна.

М. СУТУРИНАЙ фото.

НИИТЫН МАЛДА—ЭЛБЭГ ТЭЖЭЭЛ

hҮҮЛШЫН ГЕКТАРНУУ...

...СУЛХАРА голой араар зурыhан харгы дээрэ гараадхихада, алтан шаргал шэнииеэ, анхилма үнэртэй сэл хүхэ кукурузын набша намаа тээhэн ашаанай автомашинанууд хойно хойноhоо hубарилдан, тооhо бурьюулан субажал байха. Энэмнай «Коммунизм» колхозой таряашадай ургууhан шэнэ ургасын урасхал гээшэ. Мүнөө энэ ажахыда силос дараха хүдэлмэри захадаа гаража байнхай. Үдэртөө хори гаран автомашина силосэй ногоо, таряа зөөнэ.

Забокын таряалан хабтайна. Эндэ Иван Калистратович Екимовэй хүтэлбэрилдэг тракторна 3-дахи бригадын полевой стан. Станhаа зуугаад метрэй зайда үлхэнөөр, үндэрөөр ургаhан кукурузын поли пэгшын харагдана. Миниин эндэ ерэхэдэ, үдын забhарлалга дүүрэнтэжэ, хүн бүхэн өөр өөрынгөө машина, трактор, комбайн тээшэ ошожо ябаба.

— Манай бригадада кукуруза 240 гектарта таригдаhан, ургасань яhала hайн, гектар бүриhөө адагынь 170 центнер ногоо абанабди. Силос даралга дээрэ мүнөөдэр 11 автомашина, тэргэтэй нэгэ трактор 4 комбайнай ногоо зөөнэ. Хүнүүднай хэниинь хэн гэшэгүй, булта эрхимээр хүдэлнэ. Залуу комбайнер Безбородовые абаад харая. Тэрэ байгша ондо түрүүшынхеэ комбайнай штурвалда hуунхай. Ябашоогүйдэнь ошожо хөөрэлдэгты. Би силосэй нүхэн дээрэ ошохомни,—гээд бригадир дурадхаба.

Георгий Лаврентьевич Безбородовой агрегатда ажалладаг тракторист Григорий Михайлович Федоров, силос зөөдэг автомашинын жолоошон Анатолий Иннокентьевич Бурлаков гэгшэд булта комсомолшууд. Тиимэhээ агрегадынь комсомол-залуушуулай нэрэ абанхай. Жолоошоhоо бэшэниинь түрүүшынгээ жэл ургаса хуряажа байна. Гэбэшье тэдэнэр залуутай охи гарган, дүршэл ехэтэй механизаторнуудhаа холо гээгдэнэгүй. Үдэрэйнгөө даабарииe 120 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Хүдэлмэриинь шанар эрхим hайн. «Комбайнhaa гараhан набша намаае машинанууд зөөжэ арайл үрдинэгүй. Юуб гэхэдэ, силосэй нүхэн дээрэ ганса трактор hэн тула хүдэлмэриин урда орожо шаданагүй» гээд агрегатайхид нэгэн дуугаар гомдобо.

Силосэй нүхэн дээрэ ерэжэ ажал хүдэлмэриинь харахадамни, нээрээшье «ДТ-54» түхэлэй ганса трактор юунэйшье урда орожо шаданагүй. 11 автомашинын набша намаа буулгажа арайхан гэжэ үрдинэ. Нүхэн соохи си... талан дараха забда су... ристда олдоногүй. Юу... автомашинанууд хойно ... hубарилдан лэ ерэнэ. По... хэн хүрэтэр 11 километр... «Үглөөдэрhөө эхилжэ үш... трактор нэмэжэ табиха... бригадир И. Екимов най...

240 гектар кукурузын ... хүдэлмэриин 6—7 үдэрэй ... да хуряажа дүүргэхэ гэй... гоёо амжалтатайгаар бэе... мүнөө hүүлшын гектарнууд... гаса хуряагдажа байна. С... шанар hайжаруулхын тул... вина хэрэглэгдэнэ.

Байгша ондо энэ ко... мянган тонно силос дара... тэй. Сентябриин 9-эй ба... эндэ 15840 тонно силос да... хай.

— Үбhэ бэлэдхэхэ ... дүүргэhэндэл адли силос... түсэб үлүү гараха,—гэжэ ... зой главна агроном С. Уни... дүүлээ.

Б. ЖАМБАЛ...

Зураг дээрэ: Мухар-Ш... АТП-гэй жолоошон комсо... бүүн А. Бурлаков силосэ... шэрэжэ ябана. (1-дэхи зураг).

Комбайнер Г. Безбородов... регат (2-дохи зураг).

Авторай ф...

МЭРГЭЖЭЛТЭЦЭЙ ЗҮБШЭЛ

КУУЗИКУ ХУРЯАХА, ХАДАГАЛХА ТУХ...

Республикын колхоз, совхозуудта тэжээлэй брюквэ, куузику ехээр таридаг болохо тухай Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой ёhоор энэ жэлдэ тэрэ нёдондонойхиhоо 4 дахин шахуу ехээр таригдаа. Мухар-Шэбэрэй, Улаан-Үдын, Бэшүүрэй, Хяагтын, Кабанскын аймагуудай ажахынууд 100—150 гектар хүрэтэр энэ үнэтэ ургамал тариhан байха юм.

Агротехническэ заабаринуудые наринаар баримталhанай ашаар олохон ажахынууд энэ жэл куузику hайнаар ургуулжа шадаа. Улаан-Үдын аймагай «Маяк», «Советская Россия», Бэшүүрэй аймагай «Рассвет», Мухар-Шэбэрэй аймагай «Заганский» колхозуудай, Кабанскын аймагай Байгалай, Шергинскэ совхозуудай, «Байкал» племхозой болон республикын бусад зарим ажахынуудай ургууhан куузику харахада баясамаар.

Мүнөө олон зоной оролдолгын ашаар түйлагдаhан энэ ургасаяа хуряажа абаха саг ерээ. Манай республикада энэ ургамалые хуряаха, хадагалха талаар дүршэл бага байна. Тиимэhээ энээнииe манай республикын, бусад областьнуудай түрүү ажахынууд яажа хуряадаг, ямар аргаар үбэлдөө хадагалдаг тухайнь эндэ хэлэгдэхэ юм.

ҮРЭhЭНДЭ ХЭРЭГЛЭГДЭХЭЭР ХУРЯАХА, ХАДАГАЛХА

Үрэhэ ургуулжа абахын тула куузику сентябриин хоёрдохи хахадта, шанга хүйтэнэй бууханhaa урид хуряажа абадаг. Үрэhэндэ тарихын тула түхэреэн гү, али түхэреэншэг аад, 2,5—4 килограмм шэгнүүртэй эдеэнүүдыень илгажа үлөөхэдэ hайн. Тиихэдээ дээрэхи эшынь узуурые 10—20 сантиметр утаар эдеэндэнь орхихо эрилтэтэй. Набшаhыень отолжо хаяхадаа дээдэхи үрэ гараха гүлгыень үлөөхэ, набшаhанайнь узуурые 1—2 сантиметр утаар орхихо хэрэгтэй.

Үрэhэндэ ургуулхаар шэлэжэ абаhан корнеплодуудые овощехранилищи соо hургаагаар хэдэн дабхараар хэhэн паар дээрэ хадагалдаг. Тиихэдээ корнеплодуудаа хоёр-гурбан дабхараар hуулгадаг. Тиимэ байра соо хододоо 2 градус дулаанhаа дээшэ тартангүй, агаарайнь хуурай нойтониинь дунда зэргэ (70—75 процент) байха эрилтэтэй.

Үрэ үгэхэ корнеплодуудаа хабартаа наринаар хаража, гутаhануудынь абажа хаядаг. Полидо hуулгахаhаа 2—3 недели урид тэдэнээ гэрэлтүүлжэ, ургажа захалhан эшэнүүдынь шара бэшэ, харин ногоон байхаар хэмжээ абаха. Юуб гэхэдэ, шара эшэтэй корнеплодуудые газарта hуулгахада бишыхан хүйтэндэ хүлдэшэдэг байха юм.

Зүбөөр шэлэжэ абтаhан, hайнаар хадагалагдаhан корнеплодуудhaa нэгэ гол эшэ гарадаг, тэрээндэнь үрэ эдеэшэдэг гээшэ.

Буруугаар отологдоhон корнеплодууд (дээдэхи гүлгыень үлөөнгүйгөөр), мүн тэрэниие зөөхэдэ, хадагалха үедэ гэмтэhэнүүдынь үжэдэг, газарта hуулгахада олон эшэдэнь үрэ гаража, тэрэнь хоёр неделеэр оройтожо эдеэшэдэг.

МАЛДА ЭДЮУЛЭГДЭХЭ КОРНЕПЛОДУУДЫЕ ЯАЖА ХУРЯАХА, ХАДАГАЛХАБ

Үрэhэ ургуулагдаха куузику шэлэн абажа байха үедөө гү, али тэрэнээ дүүргэhээр бүхы ургасаяа хуряажа ороходо хамаагүй. Ургасыень хоёр таhалжа хуряахада зохид. Эшыень «УБД-3» машинаааршье, «КИР-1,5» косилкааршье сабшахада болохо. Эшэ хуряаха агрегадуудые тааруулхадаа тракторай, машинын, тракторай тэргын хоорондуур гарахаар табиха.

Агрегадай хутагыень тааруулхадаа эгээн томо корнеплодой бэеые гэмтэхэгүйгөөр хараалжа тодхохо байна. Жэжэ корнеплодуудта үлэhэн эшэнүүдые суг хуряажархихада аюултай юумэниинь үгы.

Хуряагдаhан эшэнүүд тэрэл үлэртөө малда эдюулэгдэхэ гү, силостэ дарагдаха зэргэтэй. Жэжэлэгдэhэн эшэнүүдые үглөөдэр болотор байлгажа болохогүй гуташадаг.

Куузикугай эдеэень хуряаха гээшэ утаа ажал ехэтэй. Юуб гэхэдэ, тэрэ ехэ ургаса үгэдэг, тиигээд тэрэниие малтаха хүдэлмэри хүсэд оньhожоруулагдаагүй байна бшуу. Зүгөөр тэрэнэй эдеэнэй гурбан хубиин хоёрынь газар дээрэ байдаг хадаа, бусад корнеплодуудта орбол хуряахада үшөө бараг байдаг.

Эшыень хуряажа абаhаар лэ эдеэень малтажа ородог. Хэрбээ эшыень абаад удаан газартань байлгаал hаа, шэнэ эшэ ургажа захалдаг, эдеэнэйнь үнэтэ зүйл бага болодог юм. Тиигэжэ ургаса доошолдог.

Олохон ажахынуудта куузику хуряахын тула саахарай свёкло малтадаг машина хэрэглэдэг. Энэ арга манай «Байгал» племхоздо хэрэглэгдэhэн байна. Мүн хартаабха малтадаг машина, шаблаагүй плуг, хүрьhэ гүнзэгыгөөр зөөлэрүүлдэг зэмсэг болон бусад машина хэрэглэгдэнэ. Эдэ машинануудые хүдэлгөөшье hаа, тэрэнэй эдеэе суглуулхын тула хүн олон хэрэгтэй болоно.

Эрхүүгэй хүдөө ажахын туршалгын станцида куузику хуряаха хүдэлмэри бүхыдөө тооной оньhожоруулагдаhан байна. Эндэ хубилган тааруулагдаhан «Е-675/1» түхэлэй хартаабха хуряадаг комбайн тэрэниие ... хүдэлмэридэ табигдана. ... байниие хубилган таару... нэн түрүүн ехэ элеватор... тээхи оньhо, хубинуудые ... хидаг. Тиигээд тэндэхи ... гаадаг түхеэрэлгын байhа... ёдогор түмэрнүүдтэ та... доронь углуутай хоёр ул... 75) гагнаад, свёкло ... «КС-3» комбайнай ашаа ... транспортёр тодхожо үгэ... хэдээ тэрэниие хажууда... транспорт руу корнепл... орохоор тааруулдаг. Энэ... дээрэнь ургамалай сугла... кер табигдадаг, тэрэнэй ... 45 градус налуугаар хэг...

Куузику хуряаха хү... «К-3» түхэлэй хартаабх... байн мүн лэ хэрэглэжэ бол... на. Зүгөөр энэ комбайнии... гэй хүдөө ажахын тур... станцида хэрэглэжэ үзэхэ... рэнэй ургамалые малтадаг... «Е-675/1» комбайнайхид... хэгүй байшоо.

Куузику hайнаар хад... тула тэрэниие овощехран... соо хэдэг. Теэд тэрэ ехэ ... хадагалха тиимэ байра ба... мэhээ тэрэниие үбэлдөө ех... соо обоолжо гү, али ми... обоолжо орхидог. Энэ ушар... гамалай шэмэнь доошолдо... ниие малда эдюулхын ту... хээхэ хэрэг гарадаг нэгэ...

Тиигээшье hаа куузику ... хүргөөхэдэ бусад корнепло... илангаяа турнепсдэ орбол ... зүйлнүүдынь тиимэ ехээр ... доггүй байха юм.

Эрхүүгэй хүдөө ажахы... шалгын станцида куузику... галхадаа шэмэ шүүhыень... хагүйн тулада тэрэниие ... болгон дарадаг байна. Ку... жэжэлхын тула «ПСН-1» ... силос ашаалдаг машина, ... 1,5» түхэлэй косилка, «... гүхэлэй силосэй комбайн ... лэдэг дүршэлтэй. Мүн ... хүсөөр хүдэлхөөр тааруул... «КИК-1,4» түхэлэй ко... тэрэниие хэршэхэдэ зохи...

Куузику силостэ дарахан... тайнь суг хэдэг, дээрэнь ... дэhэн зеленко гү, али hол... ли хубяар холидог.

Зарим ушарта куузику ... обоолоод, hолоомоор hайса ... жархидаг. Тиимэ обоох... метрhээ үндэр бэшэ, 2 ... үргэн бэшэ байха заргэт...

Куузику хадагалхын т... шоо налуу силосэй нүхэ, ... хэрэглэжэ, дээрэhээнь hай... шадаг.

И. ТРОФИМ...
Буряадай АССР-эй Хү... ажахын министерст... главна агроном
А. ЕМЕЛЬЯНО...
Буряадай хүдөө ажах... туршалгын станц... эрдэмтэ секре...

Советүүдэй хүдэлмэри

ХАРААЛҺАН ТҮСЭБНАЙ БЭЕЛҮҮ-ЛЭГДЭНЭ

Олон жэлдэ депутат ябааб. Зоной үзүүлһэн этигэл найдабарине дүүргэлгэ тон харюусалгатай хэрэг байһаниинь мэдээжэ ааб даа. Депутадайнгаа уялгада харюусалга багатайгаар хандаха хүн байха ёһогүй.

Мүнөө үедэ би Улаан-Үдэ городой ажалшадай депутадуудай Советэй гүйсэдхэхэ комитедэй дэргэдэхи социалис хуули, ниитын гурим сахиха саг үргэлжын комиссиин түрүүлэгшээр хүдэлнэб. Сэхыень хэлэхэдэ, хэхэ хүдэлмэри угаа ехэ. Гэбэшье табиһан түсэбөө һайнаар дүүргэхын түлөө хабын хүрэхысэ оролдогдодог. Энэ жэлэй хугасаа соо юу хэжэ үрдеэд байһан тухайдаа тобшо тэдыгээр хөөрэе.

Манай комисси 23 хүнһөө бүридэнхэй. Квартал бүхэндэ түсэб табидагби. Тэрэмнай дүүргэгдэнгүй хэзээдэшье үлэдэггүй.

Улаан-Үдэ городой зарим предприяти болон эмхи зургаануудта ажалшадай оруулһан гомдол бэшэг, мэдүүлгэнүүд саг соогоо харагданагүй. Бэшэгэй халуун мүрөөр тодорхой хэмжээн абтадаггүй гэжэ элирүүлэгдэһэн байна. Иимэ албан хойрог ябадалтай хайра гамгүйгөөр, эрид шууд тэмсэхэ гэжэ В. И. Ленин нэгэтэ бэшэ заадаг һэн. Һургаалыень түр зуурашье мартаха ёһогүйбди. Захиргаанай ажахын органуудай зарим хүтэлбэрилэгшэд ажалшадай эрилтэ, гүйлтада ханалгагүйгөөр хандадаг байна. Энээн дээрэһээнь олохон хүнүүд түбэй зургаануудта, газетын редакцинуудта хандаха баатай болодог. Энэ талаар городой предприяти, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд юу хэжэ байнаб гэжэ манай комиссиин гэшүүд һонирхоһон, дутуу дунда зүйлнүүдые түргөөр усадхаха хэмжээ дары абаһан байха юм.

Магазинуудта дулаан хубсаһа хунарай, эдеэ хоолой зарим зүйлнүүдэй ходо дутамаг байдаг тухай, столовонуудай шанар муутай, шэмэгүй эдеэ бэлдэдэг тухай транспортын хангалтагүй байһан тухай зүб гомдолнуудай ородог байһые арсахын аргагүй. Эдэ бүгэдые гуримшуулха, һайжаруулхын тула комиссиимнай гэшүүд горитой оролдолго гаргаа.

Мүн ямаршье үндэһэгүйгөөр ажалһаа гаргагдаһан хүнүүдые ажалдань бусааха хүдэлмэри ябуулагдана.

Ехэ холуур абангүй нэгэ хэды баримтануудые дээрэ тогтоё. Комиссиимнай гэшүүд Улаан-Үдын зониие түлеэгээр хангадаг эмхи зургаанда ошожо, шалгалта хэһэн байна. Эндэ олон дутагдал элирүүлэгдээ. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ оной августын 17-до А. Я. Баранниковай захилаар Гортопой хүдэлмэрилэгшэд 10 кубометр түлеэнэй орондо 8 кубометр буулгаһан байба. Энээн тухайда углөөдэрынь нүхэр Баранников Гортопой директоридэ хандаа. Ямаршье хэмжээнэй абтахагүйдэ, дүрбэ дахин бэшэгээр хандаха баатай болобо. Һүүлэй һүүлдэ депутадууд хамааржа, ушар шалтагааниинь элирүүлэгдээд, үлөөшэ түлеэень Гортоп буулгуулжа үгөө. Нүхэд Ардамоз, Чекмофева, Кашин, Пономарев гэгшэд түлеэемнай саг соонь юундэ буулганагүйб гэжэ гомдоһон юм. Теэд баһал харюу абабагүй. Эрхэтэн Ирбелтхоева 5 кубометр түлеэ захиһан квитанцияа үгы болгоо. Копииень үгыт гэжэ гүйһан байна. Гортопһоо ямаршье харюу абтаагүй. Үгэһэн мэдүүлгэнь удаан саг соо шэл доро дараатай хэбтээ. Гортопой хүдэлмэрилэгшэдэй харюусалгагүй ябадалһаа боложо, редакцида ажалшадай гомдолой орохонь олошороо. Иимэрхүү дутуу дундануудыень тоолохо болоо һаа захагүй. Комиссиин гэшүүд Гортоп ошожо, хүтэлбэрилэгшэдтэйнь хөөрэлдэһэн, дутуу дундануудаа түргөөр усадхахыень дурадхаһан байха. Тиигэһэнэйнь ашаар алдуу эндүүгээ заһажа, ажалшадай гомдол саг соонь харахые оролдодог болоо.

«Түрмэһөө гараһан зоной хойноһоо милициин таһагай зүгһөө хиналта шалгалта хэхэ тухай» 1966 оной июлиин 26-да СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй гаргаһан Указые Советскэ, Октябрьска, Железнодорожно районуудай ажалшадай депутадуудай Советүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй дэргэдэхи милициин таһагуудай хэр зэргэ дүүргэжэ байһаниинь мүн лэ шалгагдаа. Комиссиин гэшүүд дутуу дундануудые элирүүлээд, Буряадай АССР-эй Ниитын гурим сахиха министерствэдэ дуулгажа, зохихо хэмжээ абахыень гүйһан юм. Нёдондо жэлэйхитэй жэшэбэл, наһа гүйсөөгүйшүүлэй гэмтэ ябадал гаргалга Железнодорожно райондо һуралгүй хороо. Комиссиимнай гэшүүд һургуули, эмхи зургаан бүхэндэ ошожо, багшанартай, түрэлхидтэй уулзаһан, хөөрэлдэһэн байна. Энээнэйнь үрэ дары харагдаа.

Илангаяа эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлдэг хүнүүд манай комиссиин гэшүүдэй дунда бии. Тэдээн тухай хэлэнгүй гарахын аргагүй. Жэшээлхэдэ, Бардаханов, Ступов, Бадмаев, Пезыкин, Черно гэгшэд даабаридаа ходо ханамжатай наринаар хандадаг.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй алдарта ойе угтуулан, бүхы арадтаа хамта бүри габшагайгаар, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлхэ хүсэл түрэнэ.

С. АРЖИГАРОВ.
Улаан-Үдын горсоведэй гүйсэдкомой дэргэдэхи социалис хуули ба ниитын гурим сахиха саг үргэлжын комиссиин түрүүлэгшэ.

МАНАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

ЗОНОЙ ЭРИЛТЭ ХАНГАН...

Арад зоной байдал һуудалай хэрэглэмжэ һайнаар хангахын ...гүрэн түрэмнай хүсэ, зөөри ехээр гаргана. «Хүн зоной ...һуудалай хэрэглэмжэ хангалгые саашадань һайжаруулха ту... партии, правительствын тогтоолой үндэһөөр хаа хаанагүй, ...тоодо манай Буряад орондо, ажалшадай эрилтэ хангаха хү...мэри нилээд үргэдхэгдэжэ байнхай. Ганса үнгэрһэн жэл рес...блика дотор зоной хэрэглэмжэ хангаха 8 шэнэ комбинат ба...гдаа, захил абаха 40 пункт нээгдээ. 500 гаран элдэб мэргэ...тэд бэлдэгдэжэ, комбинадуудта эльгээгдээ. Тоогойнгоо, ша...райнгаашье талаар хүн зондо үзүүлэгдэдэг хангалгын хүдэл...ри үлэ мэдэг һайжаржа байнхай. Гэбэшье районно комбина...дай, хүдөөгэй һуурин тосхонуудтахи тэдээнэй таһагуудай ...ладаа хэхэ, бүтээхэ юумэниинь бүри ехэ, улам орёо боложо ...һаниинь мэдээжэ.

Илангаяа мүнөө таряа хуряалгын түлэг үедэ, уларилай бу...улган, хүйтэн сагта хүдэлхөөр бэлдэжэ байһан үедэ районно ...бинадуудай зарим нэгэн директорнүүдтэ, аймагуудай за...гаанай зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдтэ манай корреспон...нт хандажа, ажал хэрэг тухайгаа тобшохоноор хөөрэжэ үгэ...нь гуйба. Тэдэнэр ингэжэ хэлээ.

...хэр А. Г. МУРЗИН, Мухар...ской аймагай улад зоной хэ...лэмжэ хангадаг комбинадай ...тор:

...магай таряашад, механиза...рууд түйлаһан баян ургасаа ...гүйгөөр хуряажа абахын, ...дөө түсэб, даабариһаа үлүү ...р таряа худалдахын тула ...һунигүй гэхээр ажаллажа .... Бидэшье, улад зоной хэ...лэмжэ хангаха уялгатай хү...мэрилэгшэд иимэ халуун ажа...лха тээ байхагүйе оролдоно-

...далгын эхилхэһээ урид та...ад, механизаторнуудһаа аба...хилаа нүүдэл мастерской...й таряалан дээгүүр эрьежэ ...хоорондоо тараадаг заншал.... Нэгэ жэшээ дурдая. Хүдэлмэ...үлдэхөөр эсхэһэн, эрэшүү...нүүлэжэн бүд хүүртиг, үмдэ ...наднай олоор оёһон байна. ...ғаа механизаторнуудай хэ...дэг иимэ хубсаһанай үнэгүй ...рээ манда гарзатайшагшье ...нь, бүхы захил гүйсэдхэхэ гэ...оролдонобди. Һүүлэй хоёр һа... туршада хүдэлмэриин 400 ...гон хүнэй захяатаар оёжо, ...дэнь хүргөөбди.

...нитын мал үбэлжөөндэнь ...улха бэлэдхэл аймагай ажахы...дта ябажа байна. Һаалишад, ...шэдэй ажалай, ажаһуудалай ...глэмжэ хангалсахын тулада ...ай талаһаа баһал оролдолго ...гдэжэ байнхай. Жэшээнь, ...нский» колхозой правлениин ...лаар һаалишадай 100 хэһэг ...ад комбинадаймнай оёдолой ... оёжо дүүргээд байна.

Нүхэр Н. В. ПЕТРОВ, Яруу...н аймагай комбинадай дирек...:

...убсаһа оюулха, гутал хад...улаһаа эхилээд, гэр тойро...доо хэрэглэмжын али нэгэн ...тэ хантуулхаһаа гадна, ма... аймагай ажалшад барилгын ...териалда ехэ хэрэгтэй байдаг. ...шэ тосхонуудта хүнүүдэй үм...шэ гэр барихадань гү, али хуу... байраа һэльбэн заһахадань ...мэришэдөөр даб дээрэ ханга...мадахагүйшье һаа, бэлэн ма...лаар туһалдаг болохо гэжэ ...эрэнхэйбди. Барилгын горитой ...он өөһэдэймнай шэнэ барилга...рэгтэй. Оёдолшодой цехые ...ын сагта үргэдхэхөөр хараал...бди. Тиигээд мүнөө арбахан хү... ажалладаг цехтэ шэнэ залга... баригдажа, 40 хүнэй хүдэлхэ ... түхеэрэгдэхэ юм.

...Тиин барилгын модо бэлэдхэжэ шадабалнай, манда, зондошье ашагтай, туһатай һэн. Мүнөө жэл энээндэ ехэ хүсэ хаяжа байнабди.

Манай Яруунада барилгын минеральна материалнуудай хэбтэшэ (жэшээлхэдэ, сагаан шохой, избёосхын нөөсэ) элбэг. Гэбэшье һая болотор аймагай ажахынууд, худалдаа наймаанай эмхинүүд оноо тээһээ избёосхо асардаг, тэрэнь халтад гэхэдээ таһалдашадаг байгаа.

Багсаан хэлэбэл, манай аймаг жэл соо 400-гаад тонно избёосхо лаб хэрэглэдэг байха. Энэ эрилтые сүм хангадаг байхын тула һайн шанартай избёосхоор элбэг Үлзытэ нютагта карьер малтаад, тэндээ түрүүшын хэдэн тонно избёосхо галдажа эхилээбди. Гурбан хүнһөө бүридэһэн тэндэхи бригада ноябриин 1 болотор 90 тонно эрхим һайн избёосхо бэлэдхэхэ уялга үгэнхэй.

Нүхэр В. А. ДОЛБНЯ, Загарайн аймагай түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшэ:

Хүн зоной хэрэглэмжэ хангадаг районно комбинат һара бүри түсэбөө гол түлэб дүүргэдэг. Үйлэдбэрилһэн, худалдаһан продукцяараа түсэбтэ даабаряа дүүргэхэтэеэ хамта, ажалшадай хэрэглэмжэ бүри һайнаар хангаха гээшэ комбинадай гол зорилго болоно, Гэбэшье энэ талаар манай аймагта шиидхэгдэхэ асуудал үшөөл олон.

Нүүдэл мастерскойнуудай ябадаг һуурин тосхонуудай тоо 32 хүрэтэр олошоруулагдахань. Тогтоогдомол графигай ёһоор, гурбан бүлэг мэргэжэлтэд тусгаар түхеэрэгдэһэн автобудкаар ябана. Тиихэдэ хубсаһа оюулхаа һанаһан хүнһөө хэмжүүр, захилынь абаха оёдолшон, час, радиоприёмник гэхэ мэтэ оньһон механизм заһабарилха мастер, хүнэй үһэ заһаха, дүрэ зураг буулгаха мэргэжэлтэд малшадай, таряашадай хүдэлдэг газартань ерэжэ, саг зуура хүдэлмэрилнэ.

Хүндэ хэрэгтэй зүйлнүүдые үгэжэ, саг зуура барюулдаг газар —аймагай быткомбинадай прокатна пункт Загарай тосхондо һаяар нээгдэхэнь. Тэндэ угаалай машина, пылесос, велосипед, сана, коньки, баян, гармошко, аяга табаг гэхэ мэтэ хүндэ саг зуура шухала болодог зүйлнүүд суглуулагдаа. Иимэ пунктнууд аймагай бусад томо посёлотуудта, һуурин тосхонуудта мүн лэ тогтоогдохоор хараалагдана.

...аймагай Баруун-Голой медицинскэ пунктые даагша Зи... Самбуевна Манханова колхознигуудта, холын малшадта тур...һаламжа үзүүлхэ гэжэ хододоо оролдодог. Зураг дээрэ: З. С. ...нова холын фермэдэ ерээд, малшадые үзэжэ байна.

П. ЖУЖАЕВАЙ фото.

Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй больницын хирургическа отделениин сестранууд Валентина Петровна Рохлецова, Ирина Артомоновна Брянская, Надежда Андреевна Жидилева гэгшэд ажалдаа оролдосотой һайнаар хандадаг юм. Тиин тэдэнэр заводой хүдэлмэрилэгшэдэй дунда хүндэтэй болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): В. П. Рохлецова, И. А. Брянская, Н. А. Жидилева.

В. ХОМУТНИКОВАЙ фото.

ЗҮГЫШЭН

ЗУРАГЛАЛ

Намарай эхин һарын түрүүшын үдэрнүүд. Сэсэгүүдэй дэльбээ гүбижэ, набша ногооной үзүүрээ хумижа захалха хаһа. Холуур һундалдан нэмжыгшэ хада уулануудай хүбшэ нэмэргэнүүд үшөө шарлажа «туужаагүй» һэн тула, хүхэльбэ зөөлэхэн үнгөөрөө сэнхирлэн харагдана.

Огторгойдо сэбыхэшье үүлэгүй. Тэрэнэй тунгалаг тоонтоһоо наран дулаахан элшээ элбэгээр «адхажа», ольбо унахын урда тээ дайдын нюруе мээхэйгээр жэгнэнэ янзатай.

Борьёогой нэмжээ талаар мүндэлөөд, энэ зунай элбэг уһатай аадар, шүүдэртэ садатараа ундалжа, наранай элшэ һүрин шэлбээ дүүрэн найгажа ургаһан сэсэгүүд мүнөө шэмэ, шүүһээ татажа эхилээ хэбэртэй. Тиимэһээл шаргал борохон зүгынүүд тэдэнһээ удаан таһарангүй, дэльбэнүүдэйнь дунда забилжа һуугаад, нэтэрүүгээр «угжана». «Эдэнэр тэжээмэл зүгынүүд юм байна. Байрань холошье бэшэ ёһотой даа»,—гэлсэһээр бидэ машинадаа һуужа, замаа үргэлжэлүүлбэбди. Зэдын трактаар табилуулжа Борьёогой талые үнгэрхөө ябатарнай, харгын урда хажуугай добуухан дээгүүр һууринжаһан зүгын хотон харагдаа һэн.

...Тракторай багахан шарга дээрэ баригдаһан тобхор гэрэйнгээ газаа Александр Иванович бидонуудые угаажа һууба. Ехэл хүхюу, хөөрүү үбгэжөөл даа.

— Сэлэнгын ой модоной ажахын хүдэлмэришэдые «хужарлуулха» медой «фабрика» гээшэ гээд, Александр Иванович жэгдэхэнээр һубарюулан табигдаһан зүгын гэрхэнүүдые заана. Тэрэнэй сагаан халаад дээрэ тугаар һаяхан манай хээрэ харагшадал тон адлиханууд зүгынүүд һууна, ниидэнэ.

— Байза энэ, таанад «хангалтайхан» бэшэ аабзат,—гээд зүгышэнэй энеэбхилхэдэ, бидэ урда урдаһаа хаража гайхалсан байбабди. Гэбэшье Александр Иванович асуудалайнгаа удхые тэрэ дары тайлбарилан: үгы даа, ондоогоор бү ойлгогты. Зүгынүүдэйнгээ гэнтэ олоороо дүүехээ забдажа байхада, таанарые одеколон, духин хангалтай байгаа гү гэжэ һанаалби,—гэхэдэнь, сугтаа ябаһан нүхэрэйнгөө тугаархана Сэлэн-Дүүмын гостиница соо һахалаа абажа, одеколоноор сүршөөд гараһые һанамсаараа:

— Хари тиимэ хангалтайшье байжа болохобди. Энэмнай зүгынүүдтэ ямар хамаатай байба гээшэб,—гэбэб.

— Аа, тиигэбэл эдэмни таанадые ямар хоншуухан хангалтай «сэсэгүүд» гээшэб гэжэ һанаад лэ, агсаха, шэгэхэнь гүб даа,—гээд Александр Ивановичай эльгэ хатамсаар, нүхэрни улам бүри олошоржо байһан зүгынүүдые арбаганан намнаһаар машинынгаа кабина тээшэ харайжа мэдэбэ.

— Талада байһан намайе дан хазажархихагүй бэшэ аабы. Бэедээ одеколон халдаагаагүй һэлби,—гээд, ойгуураа дүүелдэжэ байһан зүгынүүдһээ жэхыһэндээ үлүү хүдэлэсэ хэхэеэ зүрхэсэшөөд минии гүбэрхэдэ:

— Бараг, бараг. Яашаха һэм. Хоёр нэгэнэй хазахада хорон бэшэ, харин дом байха,—гээд Александр Иванович газаагаа үлгөөтэй байһан маска-малгай дары асаржа үгэбэ. Тиихэ зуураа нүхэртэм хандажа: «Та, «гоё» айлшан үүдээ хаагаад лэ һууха баатай болоно гээшэт. Тиигээгүй һаа, хоншуу «ханталаараа» зүгынүүдэймни толгой эрьюулжэ, ажалһаань һамшааха ха юмта,—гэжэ шоглон ооглобо.

Удаа тээнь Александр Ивановичтай зүгынүүдэйнь хотон ошожо харабабди.

— Эндэ хамтадаа 155 бүлэ ажалладаг гээшэ. Тэдэнэй 125-ниинь «үбэлжэһэн», харин 30-ниинь шэнэ бүлэ юм,—гэжэ зүгышэн хөөрэнэ.— Энэ зундаа бүлэ бүхэнһөө дунда зэргээр 20—20 килограмм мёд суглуулагдаа. Ёһоороо һаа, зунай хугасаа соо хоёр дахин бууса урилха байгаа гээшэбди, теэд эндэһээшье бэшэ тээ сэсэгээр баян газар олдохогүй ха даа гэжэ бодоод, эндээл зуһаа агшабди. Эндэхэнэ Борьёогой совхозой гэршүүхын поли бии. Эдэ хөөрхэдни ехэнхинь тэндэһээл тоһо олоһон байха,—гээд Александр Иванович гар дээгүүрээ һуугаад байһан зүгынүүдые этэрэнгээ хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.

— Зүгышэнөөр үнинэй ажаллана гүт?

— Хара багаһаа энэ мэргэжэлдэ дурлаа хүм. Сэлэнгын аймагай Химнын совхоздо Варвара Гавриловна хүгшэнтэйгөө удаан ажаллаа һэмди.

Юрэдөө зүгы гээшэмнай шоргоолзондол адли шумуулнууд сооһоо эгээн лэ ажалша, хүндэ туһатай амитаншье гээ һаа гэхээр юумэн гээшэл даа. Энээнииешни һайнаар харууһалжа, энхэрэн анхаржа байгаал һаа, хүнэй урда үритэй байхагүй даа, заяандааш.

Сэлэнгын ой модоной ажахыда 1966—1967 онуудта зүгын энэ хотоной эмхидхэгдэжэ эхилхэһээ захалаад хүгшэнтэеэ ажалланабди. Тэрэмни зүгышэн, харин бинь орлогшын оро хадхадаг хүм даа. Үбэлжөөмнай Тамча һууринда юм. Хүгшэмни тэндээ манаа һайнаар угтахала бэлдээд байгаа юм аабза. Үглөө мүнөөгүй дулаан байрадаа зөөхэмнайшье ха даа. Үдэшэ, үглөөнэй һэрюундэ эдэмни бээрэмгэйшье болошоо. Тиигэдшье мүнөө сэсэг набша шэмэ, тоһоёо татажа «хожорлоод», манайшье олоодкихо юумэн дууһантаа хаш даа.

Юрэдөө хүн гээшэ зүгын гуримаар ажал хүдэлмэри хэдэг һаа, юун гээшые эблүүлхэ, бүтээхэ жэшээтэй гээшэб. Эдэшни унатараа ажаллаад лэ хосордог хөөрхэд юмэл,—гэбэ.

— Хэр удаан амидардаг юм aaб даа?..

— Хүдэлмэридөөл хүсэ тамираа ехээр гээдэг гээшэ. Нэгэ зүгы 30—35 хоногой туршадал наһа эдлэдэг заяатай агша. Тэрэнэй удаа 37—38 градус дулаан «мансы» соо үдэһэн үринь дэгжэжэ далихануудаа дэбихэлээл, ажалайнгаа замда гарадаг юм. Харин үбэлдөө зүгынүүд хоёр һара, бүри үлүүтэйшье саг соо амидардаг. Тиихэдэ шэнэ угаа залгажа, үринэрөө хүгжөөжэ байдаг,—гээ һэн зүгышэн.

Александр Иванович Колесов Варвара Гавриловна нүхэртэйгөө зүгынүүдые һайнаар харууһалжа, ехэ тоһо хуряадаг байһанайнгаа түлөө Арадай ажахын түйлалтануудай Бүхэсоюзна выставкэдэ хоюулан хабаадалсаһан байна.

...Жэл бүри зунай элдин хаһада һалбаржа Зэдэ, Сэлэнгын тала дайдые шэмэглэдэг үнгэ бүриин үй түмэн сэсэгүүд соо Александр Ивановичай Колесовой энхэргэн харууһан доро үдэһэн ажалша зүгынүүд бал тоһоёо суглуулдаг.

Б. ЖАНЧИПОВ.

БЭРХЭЛ ХҮБҮҮД, БАСАГАД ДАА

Түнхэнэй аймагта оршодог Хойморой үргэн тала. Хаа хаанагүй хотогор газараар, добо гүбээгээр ехэшье, багашье һуринууд тобойлдоно. Үбһэ хуряалга түлэг дундаа ябана гэжэ абаһаар тухайлмаар.

Бидэ «Восточные Саяны» гэжэ колхозой Галбай нютагаар аяншалаад үзэе. Һонирхолтойшье юумэ обёоржо болохобди.

Ойбой гэжэ сабшалангай тала Галба тосхонһоо арбаад модоной газарта оршодог. Тэндэ бүхы дээрээ зургаан звено ажаллахаяа гараһан юм. Тэдэнэй эршэтэ дорюун ажалай амжалта аймаг соогоо алдаршанхай.

Социалис мүрысөөнэй дүнгэй ёһоор С. Ардуевай звено шалгараа. Тус звено 1.500 центнер үбһэ хуряаха аад, түсэбөө һураггүй үлүүлһэн магтаалтай.

Сэрэн Ардуевай нэрэ бултанда мэдээжэ: тэрэмнай спортын мастер ха юм.

Юун дээрэһээ хүдэлмэринь урагшатай байгааб? Урагшатай ажалайнь оньһон нюуса тиимэшье орёо бэшэ. Зүгөөр тэрэ оньһоной түлхюур оложо шадаһан Сэрэниие магтангүй лахабши! Даажа ябаһан хүбүүдээ миин лэ ууртайгаар зонхилонгүй, өөрөө ажалай халуун амин соогуур дундууса оролсон, хододоо жэшээ харуулжа ябаа. Сэрэн ахайн дүй дүршэл Галбайн һургуулиин залуушуулда ехэ удха шанартай.

Энэ талада гол түлэб хүдэлмэринь гараар хэгдэхэ ёһотой һэн. Теэд залуушуулые, комсомолшуудые гарай хара ажал сухарюулаагүй бшуу.

...Наран һаял бултайхашуу ха, һарьдагуудай оройө алтан толоороо шэрдэжэ байба. Аали намдуу. Гансал хажуур сохихо абяан хянхян соностожо, үглөөнэй номгон атаарые суурлатуулна.

Гэрэй хойно далаад наһатай пенсионер Сосор Намсараевич Ивахинов хэсылдижэ һуугаад, хажуур дабтана. Эри доогуурнь эрхы хурганайнгаа хюмһаар гүйлгөөд үзэнэ. Яһала хурса болобо хаш. Эх, эдэ хүбүүдтэл эдирхэн дундаа ябаал һаа, ямарханаар бэлхүүһэсээ ногоо хиргаха һааб!..

Тогоошо басаган, Ханда, үни бодонхой. Гал дээрэ мантан ехэ тогоон соо харьялса бусалһан сайгаа һүлэнэ. Нүгөө тогоонһоо амтатай хангал гарана.

Хүбүүд бодожо үглөөнэй зарядка хэн татаад, сэб хүйтэн уһаар нюураа угаана. Амаргүй һайнаар эдеэлээд лэ ажалдаа гараха...

Удангүй наранда хүрилһэн шарайтай хүдэрхэн хүбүүд, басагад ажалдаа гаража, булад хажуурай хурсые мэдүүлжэ захална. Үдхэн ута, шүүдэртэй ногоон жэгдээр зурыһан мүрнүүд болон ябтарна.

Хажууршад хүнгэхэнөөр хажуурнуудаа һэжэрнэ. Дүршэлтэйхэн үбһэшэд алтай гэжэ холоһоо харабал һанахаш. Зүгөөр эдэшни — һурагшад. Галбайн ба Толтойн һургуулинуудай ахалагша классуудай шабинар. Тосхонуудай гудамжануудые гүйбалзан хэмжэжэ ябангүй, түрэл колхоздоо, эхэ эсэгэдээ туһатайгаар зунаһгаа амаралтые үнгэргэхэ гэжэ шиидэһэн эдэ үхибүүдые харахадаа, досоошни ээлүүдгүй ямаршьеб баярхалай мэдэрэл түрөөдхихэ.

Тиигэһээршье наран дээрэ гаража, шүүдэр хатаба. Хоёрдохи оролгоһоо тармалган эхилжэ, морин тармуурай «ээзэд» гээгдэһэн Юрий Хамагаев Намсарай Шангинов хоёр дуугаа дуулалдан гаранад. Гартаа модон тармуурнуудые бариһан хүбүүд, басагад энеэлдэн, шуулдан ябажа бухалнуудые хойно хойноһоонь бодхоонод.

Үбһэ һүрилхэ гээшэ хүнгэн хэрэг бэшэ даа. Гэбэшье арбадахи классай һурагшад Шура Ивахинов, Гриша Цыремпилов гэгшэд ямаршье дүршэлтэй һуришэдһөө дутуугүйгөөр үбһэ асална. Магнайһаань хүлһэн гоожоно — ажалай хүлһэн!..

Ингэжэ Сэрэн Ардуевай звеногойхид, шандааһаа хүсөөшьегүй һаа. шамбайхан бэетэй шабинар эбтэй, эетэйгээр оройхон болотор хүдэлөө. Наранай ороһон хойно отог руугаа бусахадаа, эсэһэнэй тэмдэг үзүүлэнгүй, дуугаа дуулалдажа ябаа һэн...

Дээрэ үгтэһэн зураглалнууд августын һүүлшын үдэрнүүдэй нэгэнһээ абтаһан юм. Удангүй Сэрэн Ардуевай звенодо хүдэлжэ байһан хүбүүд, басагад тараа һэн. Һуралсалай шэнэ жэл эхилхэ боложо, шабинар һургуулидаа бусаа ха юм.

— Амжалтатай һайханаар ажаллаһан шэнгээр лэ һуралсалдаа эрхим ябагты, — гэһэн юрөөлтэйгөөр колхозой хүтэлбэрилэгшэд тэдэниие үдэшөө.

— Эдэшни комсомолой 50 жэлые гансашье һуралсалай бэшэ, ажалай амжалтатайгаар угтахань, — гэжэ Сэрэн Ардуев баяртайгаар хөөрэнэ. — Бэрхэл хүбүүд, басагад даа!..

Б. ДАМБАЕВ.

БОЛГАРИИН АРАДАЙ РЕСПУБЛИКА. **«Алтан элһэн» гэжэ аяншадай городок. Эндэ мүнөө жэл харин гүрэнүүдэй 2 миллионһоо үлүүтэй аяншад амарһан байна.** БТА—ТАСС-ай фото.

БОННЬОО ҺАБАГШАТАЙ

ЧССР-тэ эсэргүү нюуса ябуулга империалис гүрэнүүдэй, хамагай түрүүндэ Баруун Германиин газар дээрэ ехээр хэгдэдэг байгаа тэжэ Чехословакида болоһон үйлэ хэрэгүүд үнэншэмөөр харуулжа үгөө.

Туристнуудай нэрэ зүүгээд бундесверэй офицернүүд һүүлшын хэдэн һарын турша соо ЧССР-эй газар дээгүүр ябадаг байгаа. Чехословакиин хилэ шадар байрлаһан Баруун Германиин частьнуудай офицернүүд тухай эндэ хэлэгдэнэ бшуу. Гаммельбургска танкова бригадын полковник Тренцш, 7-дохи мотострелково дивизиин генерал Молинари, хилэ шадарай десантна дивизи гэдэгэй штабной офицернүүд, «һанал сэдьхэлэй талаар дай хэхэ» 281-дэхи ротын командир болон бусад иимэ аяншалганууды хэдэг байгаа.

Бундесверэй Ойскирхендэхи тусхай һургуулида чех хэлэ шудалха тусхай курсанууд энэ жэлэй февральһаа хүдэлжэ эхилһэн байгаа. Штабной офицернүүдһээ гадна. Гаммельбургдахи сэрэгэй һургуулида, Шонгауда агаарай-десантна һургуулида һуража байха үедөө һайшаалда хүртэһэн курсантнууд-тагнуулшад энэ һурадаг байгаа бшуу.

Эдэ тагнуулшад түрэлхидэйнь гү, али өөһэдөө Чехословакиин газар дээрэ түрэһэн аад, бундесвертэ алба хэжэ байгшадһаа заабол элсүүлэгдэдэг байха юм. США-гай далайн-сэрэгэй пехотын корпусой алууршадта хэгдэдэг шэнги эрилтэнүүдтэйгээр курсантнууд һургагдадаг байха юм. Хэлэ шудалһанайнгаа һүүлээр тэдэнэр «холын тагнуулай ротонуудта» эльгээгдэжэ, тэндэ социалис оронуудай газар дээрэ һүйдхэлтэ ябуулга хэхэ тусхай мэргэжэл шудалдаг байна. Тиихэдэ «дайсанай ара тала руу» ошохо тактика шудалха хэрэгтэ тусгаар анхарал хандуулагдана.

«Һанал сэдьхэлэй талаар дай хэхэ ротонуудта» бии байһан передатчигуудые, «Сүлөөтэ Европын» радиостанцинуудые хэрэглэн, империалис номнолшодой штабуул Чехословакидахи революцида харша дотоодын хүсэнүүдтэй сэхэ холбоо байгуулдаг. Тус ороной хүн зоной дунда сэхээр «хүдэлмэрилхын» тулада нилээд ехэ саг тэдэнэй дамжуулгануудай графигаар хараалагданхай. Һүйдхэлтэ дайнай зорилгонуудта тааруугаар ябуулга хэхэдээ. революцида харша урянуудые гэрэй хананудта эрээлхыень, предприятинуудай, транспортын хүдэлмэри һаатуулхыень. үнэн сэхэ эрхэтэдые аһан шадал соогоо айлгахыень, мэгдэлгэ сошордолгс үүдхэхыень социализмда эсэргүү этгээдүүдые тэдэнэр уряална.

Чехословак арадта эсэргүүгээр хэгдэһэн энэ дайнда Бонн эгээн лэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Вьетнамда эсэргүүтээр Холбоото Штадуудай хэжэ байһан гэмтэ муухай, ээрхэг түримхэй ябуулгада сэхэ туһалдаг байһанаа урдань ФРГ-гэй засагаархид бүхы дэлхэй дээрэ сөрөө элишэлжэрхёо бэлэй. «Зүүн оронуудтай хани барисаанай хүүргэ табидаг» Баруун Германиин бодото шэнжэ шарайень эдэ үдэрнүүдтэ бүхы дэлхэйн хүн зон дахяад хараба. Долоон аха дүү арадуудһаа Чехословакиие таһалха, тиигэжэ социалис оронууд тээшэ забһар зай гаргаад, тэрээгээр ГДР болон социализмын бусад оронууд руу һаадгүйгөөр шурган ородог байха зорилго ФРГ-гэй правительствын табидаг байһые боннско шэнжэлэгшэд мүнөө нюунагүй. Табан социалис гүрэнэй хаһа саг соонь абаһан хэмжээнүүд боннско политигуудай хүсэл эрмэлзэлгые буруу һүргөө. Социализмда эсэргүү сэхэшье доботолго, мүн нюусашье дайн заабол буруу һүрэхэ гэжэ тэдэнлэ эли тодоор харуулагдаба.

Вернер ГРАФ,
сэрэгэй шэнжэлэгшэ
(«Панорама ГДР»—АПН).
Берлин.

ЭРДЭМ БЭЛИГЭЙ ХЯРА ДЭЭГҮҮР

МОНГОЛОЙ УРАН ЗОХЁОЛШО, АКАДЕМИК Ц. ДАМДИНСҮРЭН 60 НАҺА ГҮЙСЭБЭ

Академик Ц. Дамдинсүрэн тэбхэр жара наһаяа гүйсэбэ. Энэ хүндэтэ ойе аха дүү монгол ороной арад түмэн үргэн дэлисэтэйгээр тэмдэглэбэ. Ушар юуб гэхэдэ, үнгэрһэн үе хугасаан соо Дамдинсүрэнэй хэһэн ажал, хэрэг, ябуулга гээшэ тон ехэ бшуу. хэдэн үгөөр тобшолоншье хэлэхэнь бэрхэтэй. Мүнөө үеын монгол литературын үндэһэ һуури табилсагшадай нэгэн болохо ахамад уран зохёолшо, оршуулагша, шүүмжэлэгшэ, журналист, эрдэм ухаанай гүн гүнзэгые шудалагша академик, олониитын габшагай ажал ябуулагша...

Цэндийн Дамдинсүрэнэй бүхы ажабайдал хадаа монгол арадай 1921 оной хубисхалай наран доро мандан һалбаржа, мүнөөдэр хүрэтэр ерэбэ. Үдэрһөө үдэртэ Монгол орондо үрнин хүгжэжэ байгаа социалис байдалай алхаса бүхэн тэрэнэй намтарта гүнзэгы сараа үлөөһэн байха юм. 1908 ондо Цэцэн хаанай аймагай Матад уулын хушуунда үгытэй малшан айлай бүлэдэ түрэһэн хүбүүн аад лэ, имагтал хубисхалай ашаар, арадай хубисхалша намын ашаар ухаан бэлигээ бадаруулжа, эрдэмэй дээжэдэ хүртэжэ, тухандаа хүрөөд ябаһан үетэй.

Монголой алдарта уран зохёолшо, эрдэмтын наһанай намтарһаа нэгэ хэды баримтануудые дурдабал инмэрхүү байна. 1924 ондо арбан зургаа наһатай хүбүүн Губи нютагаа орхижо, арадай сэрэгтэ һайн дураараа мордоо һэн. 1925 онһоо арадай хубисхалша намын гэшүүн, уданшьегүй ревсомолой ударидахы ажалшадай нэгэниинь болоно. 1933—1938 онуудта Ленинград хотын зүүн хэлэнүүдые шудалха институдта һуража дүүргэбэ. Нютагаа бусаад уран зохёолой болон эрдэмэй ажал хэжэ байтараа 1942 ондо монгол нам, засагай орган—«Үнэн» газетын харюусалгата редактораар томилогдобо. 1946 ондо энэ ажалһаа гаража, Ленинград хотын дурсагдагша институдайнгаа аспирантурада оробо. 1950 ондо нютагаа бусажа, 1951 онһоо хойшо Монголой шэнжэлхэ ухаанай (эрдэмэй) хүреэлэнгэй директорээр ажаллаба. Тэрэ жэлдээ Арадай Ехэ хуралай депутадаар һунгагдаһан аад, уданшьегүй тэрэнэйнгээ түрүүлэгшэ болоо һэн. Мүн тэрэ үеһөө хойшо—Монголой Энхэ тайбанай комитедэй эдэбхитэй гэшүүн. 1961 ондо Ц. Дамдинсүрэн Монголой Академиин жэнхэни гэшүүнээр һунгагдаад, мүнөө болотор хүдэлжэ байһан зандаа.

Дамдинсүрэн хорёод гаран онһоо хойшо статья, шүлэг болон рассказуудые бэшэжэ захалаа һэн. 1929 ондо мүнөө үеын монгол литературын түүхэдэ түрүүшын томо зохёол болохо, «Гологдоһон хүүхэн» гэжэ реалис үндэһэтэй повесть бэшэжэ, хэблэлдэ гаргаба. Урданай мүнөөнэй байдал хоёрые сасуулжа, аржагар образуудые гаргажа бэшэһэн энэ томо зохёол монгол литературын урагшаа хүгжэхэ ябадалда хэлэшэгүй ехэ нүлөө үзүүлһэн байна, тэрэнэй түүхын алтан жасада хэтын сагта оронхой.

Саг жэлэй ошохо бүри уран зохёолшын гуурһан хурсадажа, жаргалта һайхан мүнөө үеын болон ерээдүйн байдалые магтан дуулаһан шүлэг зохёолнууд олошороо. Тэдэнэй дунда Монголои арадай болон Октябриин хубисхалые, агууехэ Ленин болон Сүхэ-

Баатарые, соёл болбосорол болон ирагуу сэдьхэлые, үндэр Хангай болон гүнзэгы Байгалые, хүдэлмэришэн, таряашанай баатарлиг ажалые, арадай амгалан байдалые, дайн сэрэгтэ эсэргүүсэн тэдэнэй хэдэг ашата тэмсэлые, юрэ хэлсэхэдэ, арадай байдал, һанал эрмэлзэл гээшые алишье талаһаань уранаар аад лэ, ухаатайгаар харуулһан шүлэг, зохёолнууд.

Гэбэшье мүнөө нэгэл зохёолынь дурдаад үнгэрхэ дуран хүрэнэ. Гушаад оной үедэ Ленинград хотодо һуража байхадаа Дамдинсүрэн «Буурал эжымни» гэжэ олондо суутай болоһон томошог поэмэ бэшэһэн юм. Бургааһандал уян, буладтал хатуу үгөөр уужам сэдьхэл, гүнзэгы мэдэрэлэй долгин дээгүүр түрэһэн энэ поэмын монгол шүлэгэй реалис шугамда орсохо талада онсо үүргэ дүүргэһыень тэмдэглэнгүй гаража болохогүй шэнги.

Зүблэлтэ, монгол арадуудай хани барисаа бэхижүүлхэ харгыда Дамдинсүрэнэй хэһэн оршуулгын ажал ехэ удха шанартай. Ород болон совет классигуудай зохёолнуудые мэргэнээр оршуулжа, түрэл арадаа танилсуулһан байха юм. Жэшээлхэдэ, «Песнь о вещем Олеге», «Сказка о рыбаке и рыбке», «Тучи» А. С. Пушкинай, «Парус» М. Ю. Лермонтовэй, «Детство» А. М. Горькиин, «Метелица» А. Фадеевэй, С. Маршагай, Илья Эренбургын олон зохёолнууд.

Жаран жэлэйнгээ һүүлэй хахадта Дамдинсүрэн эрдэм ухаанай аймагта үлүүсэ һанамжаяа табиһан байна. Нэн түрүүн монгол хэлэ бэшэгэй асуудалнуудта хандажа, нилээд ехэ амжалтануудые туйлаа. Хуушан монголые шэнэ ород үзэгтэ оруулха ябадалда ехэхэн оролдолго гаргаа. Энээн тушаа 1941 оной мартын 25-да гүрэнэй тусхай тогтоол гараһан юм. Энэ тогтоолой үндэһөөр Ц. Дамдинсүрэн 1942 ондо «Монгол шэнэ үзэгэй дүрим» батадхан зохёогоо. Тэрэнэй һүүлээр эрдэмтэ Ш. Лувсанвандантай хамта «Орос монгол толь» (30 мянган үгэтэй словарь) шэнэ үзэг дээрэ гаргаа, үшөөшье олон хүдэлмэри (учебнигүүдһээ захалаад) бүтээгээ.

1947 ондо монгол угсаатанай түрүүшын томо зохёол болохо 1241 ондо бэшэгдэһэн «Монголой нюуса тобшо»—угай бэшэг уран зохёол хоёрые хамтаруулһан маягтай номые бүри урданай хуушан хэлэн дээрэһээ шэнэ монголдо оруулжа, дэлгэрэнгы эрдэм ухаанай тайлбаритайгаар хэблэһэн юм.

Дамдинсүрэн гуайн урда сагай монгол литературые шэнжэлхэ, һайн һайн зохёолнуудыень илгажа хэблэлдэ гаргаха талаар хэһэн асари ехэ хүдэлмэриень эндэ онсо тэмдэглэмээр.

Мүнөө үедэ академик Дамдинсүрэн монгол угсаатанай бэшэмэл литературын долоон зуун жэлэй түүхые шэнжэлһэн хэдэн боти номуудые бэшэжэ байна. Энэ ехэ ажалдаа бэлэдхэл хэжэ, эрдэмтэ олон жэлэй туршада Улаан-Баатар, Москва, Париж, Улаан-хот, Ленинград, Хельсинки, Улаан-Үдэ болон олон хотонуудай архив, номой сангуудаар ажаллаһан юм. Энэ шэнжэлгын түрүүшын боти «Монгол уран зохёолын тойм» гэжэ нэрэтэйгээр Улаан-Баатар хотодо 1957 ондо хэблэгдээ. Энэ ном соонь монгол литературын XIII—XVI зуун жэлэй түүхэ ороо. Хоёрдохи ботинь (XVII—XVIII зуун жэлэй үе) 1969 ондо хэблэгдэхэ. Энэ жэлдэ гурбадахи ботинь (XIX—XX зуун жэлэй эхинэй үе) хэблэгдэжэ, Улаан-Баатар хотодо гараад байна.

Энэ ехэ эрдэм ухаанай ажал эрхилжэ байха һамбаандаа Дамдинсүрэн хажуугаарнь урданай олон дэбтэр, ном зохёолнуудые тайлбаритайгаар хэблүүлэн гаргаһан байна. Гансашье Монгол орондо бэшэ, манайшье эндэ тэрэнэй бэлдэжэ гаргаһан «Монголой уран зохёолой дээжэ, зуун бэлиг орошобо» гэжэ элдэб янзын зуун зохёолой хэсэгһээ бүридэһэн суглуулбари таранхай. 1962 ондо үнгэрэгшэ зуун жэлэй уран зохёолшо Д. Рабжаагай «Саран хүхын тууя» гэжэ зохёол дэлгэрэнгы оршолтойгоор хэблүүлээ.

Эрдэмтын тайлбаритайгаар хэблэгдэн гараһан бэшэшье номуудынь олон: «Эрэ хоёр загалай тууя» (Улаан-Баатар. 1956 он). «Убаши хун тайжиин тууя» (УБ. 1958). «Арадые тэжээхэ рашиянай дуһал нэртэ шастир ба тэрэнэй тайлбари шандаманиин эрхи» (УБ, 1961). «Түбэд, монгол шэдитэ хүүрэй үльгэр» (1,11-дохи боти, УБ,. 1962—63).

Эрдэм ухаанай тайлбаринууд болон шэнжэлэлэй согсолборинууд соонһоонь, манай һанахада, энэдхэг, түбэд, монгол «Шэдитэ хүүрэй» һалаануудые зэргэшүүлһэн, «Бигармижид хаан тухай гурбан ном» шэнжэлһэн зохёолнуудынь үлэмжэ һонирхолтой шэнги. Эдэ зохёолнууд соогоо олон арадуудай хэлэн дээрэ бэшэгдэһэн элдэб янзын баримтануудые суглуулжа, тэдэнээ нарин гэгшээр шалгажа, сасуулжа, түрэл түрэлөөрнь илгажа, хубаажа, худхажа байгаад, дээдэ ухаанай гүнзэгы согсолборинуудые хэһэн, олон зангилаата асуудалнуудые шиидхэһэн байдаг.

Дэлхэй дээрэ суутай болоһон академик Ц. Дамдинсүрэнэй «Исторические корни Гэсэриады» гэһэн шэнжэлгын ном мүн лэ иимэ аргаар бүтээгдэһэн юм. Энэ номой буряад уншагшадта һайн мэдээжэ һэн туладань дэлгэрэнгыгээршье хэлээд яалай. Гэбэшье энэ зохёолой ганса монгол бэшэ, буряад Гэсэрэй болон ондоошье морин үльгэрнүүдэй хуби заяае шиидхэхэ хэрэгтэ тон ашата үүргэ дүүргэһыень һануулха зэргэтэй. Энэ ном соогоо эрдэмтэ Гэсэр гээшэ хархис чингис-хаан бэшэ, харин арадһаа удхатай, бүри урда сагта Урда Монголдо байһан баатар гэжэ томо дүн гаргаһан юм.

Монгол арадай эрхим хүбүүдэй нэгэниинь болохо Ц. Дамдинсүрэнэй үндэһэн уран зохёолой, эрдэм ухаанай болон ниитын ажал ябуултын талаар хэһэн хэрэгүүдынь үндэр сэгнэлтэдэ хүртэнхэй. Тэрэ Бүгэдэ Найрамдаха Монгол Арад Уласай хэдэ хэдэн дээдэ орден, медальнуудаар шагнагданхай. Ц. Дамдинсүрэн—гүрэнэй дээдэ шангуудай лауреат.

Ц. Дамдинсүрэн—совет арадай найдамтай нүхэр. Манай гүрэнэй олон тоото уран зохёолшодтой, эрдэмтэдтэй болон ниитын ажал ябуулагшадтай тэрэ халуун барисаатай. Бүри гушаад оной эхинһээ хойшо эрдэмтэ манай уран зохёолшодтой, журналистнуудтай, эрдэмтэдтэй нягта холбоотой. 1931—32 онуудта нэгэ жэлэй туршаар манай Улаан-Үдэ хото ерэжэ, соёл болбосоролой байгуулалтатай танилсажа бусаа һэн. Тэрэ гэһээр манда ходо айлшаар ерэжэ байдаг. 1960 ондо хүдөө нютагуудаар ябажа, үндэр наһатай үбгэд хүгшэдөөр хөөрэлдэжэ, урданай түүхэ, намтар, хууша монгол, түбэд дээрэ бэшэгдэһэн буряадай, монголой номуудые суглуулжа ошоо бэлэй.

Манай арад Дамдинсүрэниие һайса мэдэнэ, тэрэнэй гаргаһан номуудые анхаралтайгаар уншана. Хүдөө нютагуудаар ябахада, монгол бэшэгтэй үбгэд, хүгшэд соонһоо Дамдинсүрэниие мэдэхэгүй, хэһэн ажалнуудыень үндэр дээрэ сэгнэхэгүй хүн олдохогүйшэг байдаг, Тэрэнэй зохёолнууд манай арадай зүрхэндэ хүндэтэй һуури эзэлэнхэй.

Тиимэ һэн туладань монголой эрдэмтэ, уран зохёолшо Ц. Дамдинсүрэнэй жара наһанай ойе тэмдэглэһэн һайндэр баһал манай арадай һайндэр бололсохо зэргэтэй!

Гунгаа ТУДЕНОВ,
хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат.

Олимпиин нааданай урда тээ

МЕХИКЫН ДОХЁО

УЛААН-БААТАР. Монголой Арадай Республика олимпиин нааданда хоёрдохёо хабаадалсахань. Мексикэдэ болохо ехэ нааданда Монголой Арадай Республикаһаа 20 спортсмен хабаадалсаха юм. Эдэнэр дүрэ буляалдадаг барилдаанда, спортын гимнастика, буудалгаар болон хүнгэн атлетикээр үнгэргэгдэхэ мүрысөөндэ хабаадалсажа, бусад оронуудай спортсменүүдтэй түрүү һуури буляалдаха болонхой. Монголой спортсменүүд илангаяа дүрэ буляалдалгаар үнгэргэгдэхэ мүрысөөндэ шалгархаар бэеэ зэһэнэ.

КАИР. Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын 54 спортсмен олимпиин нааданда хабаадалсаха болобо. Эдэнэр боксоор, хүндэ юумэ үргэлгөөр, уһа руу һүрэлгөөр, барилдаагаар, буудалгаар болон фехтованяар үнгэргэгдэхэ нааданда хабаадалсаха.

ПАРИЖ. 177 эрэ, 32 эхэнэр спортсмен (хамтадаа 209) Мексикэдэ үнгэргэгдэхэ мүрысөөнүүдтэ Франциһаа хабаадалсаха болонхой. Мүрысөөнэй 16 зүйлөөр бусад оронуудай спортсменүүдтэй эдэнэр түрүү һуури буляасалдаха байна. Спортсмэнүүдэй олонхинь (41 хүн) хүнгэн атлетикээр үнгэргэгдэхэ нааданда хабаадалсаха юм. Токиодо болоһон олимпиин нааданда Франциһаа 136 спортсмен ерэжэ, программын 13 зүйлөөр мүрысэһэн байгаа.

СТАМБУЛ. Турциһаа олимпиин нааданда 50 спортсмен ошохо болобо. Эдэнэр боксоор, дүрэ буляалдалгаар, классическа барилдаагаар, хүнгэн атлетикээр үнгэргэгдэхэ мүрысөөнүүдтэ хабаадалсахань.

АМСТЕРДАМ. Хүнгэн атлетикэ, штанг үргэхэ, велосипедээр урилдаха, боксын, уһанда тамарха, һэльбэдэхэ, далбагатай онгосоор, хоккей наадалгаар үнгэргэгдэхэ олимпиин нааданай мүрысөөндэ Голландиин 119 спортсмен хабаадалсахань. Энэ оронһоо һэльбэдэлгээр үнгэргэгдэхэ урилдаанда 25 спортсмен оруулагдаба.

Амар мэндэ, олимпиин нааданай орон

Манай ороной спортсменүүд Мехико ошохынгоо урда тээ Кремльдэ орожо гараба. Мүн эдэнэр В. И. Ленинэй Мавзолей ошожо, үнгын сэсэгүүдые табяа.

Совет оронһоо олимпиин нааданда хабаадалсахаар түрүүшын зуугаад спортсмен аян замдаа мордобо.

Мексикиин ниислэл—Мехико хотын аэродром дээрэ «ИЛ-18» түхэлэй агаарай хоёр онгосо сентябриин 14-дэ бууба. Тус самолёдоор Совет ороной түрүүшын спортсменүүд ерэһэн байна. Манай спортсменүүд самолёдһоо буумсаараа автобусуудта һуужа, олимпиин нааданай үнгэргэгдэхэ тосхондо ошоһон байна.

Мүн манай спортсменүүдтэй суг Мехико хото Венесуэлын, Японой, Аргентиныи, Италиин, Турциин, Англиин спортсменүүд ерэһэн байна.

ДЕЛИ: ЮУНДЭ ЭДЭНЭРЫЕ ҮЛДӨӨБ?

Тиимэшье үни бэшэ, «Азиин жаса» гэһэн тамгатай хэдэн томо чемоданууд Делиһээ Нью-Йорк самолёдоор эльгээгдэһэн байна. Хойноһоонь жасын хүдэлмэрилэгшэд мордолой. Энэшье хэрэг гайгалтай бэшэ. Тагнуул хээд баригдаһан США-гай дипломадууд нэгэнтэ бэшэ нютагаа бусаха баатай болодог ааб даа. Харин мүнөө «хоригдогшодой» тоодо американ бүхэли эмхи оробо. Өөрынгөө хара хэрэг бэелүүлхын тула гурба миллион доллар гаргашалаа юм ха.

Энэ ехэ мүнгэ Америкын тагнуулай хэрэгтэ Тагнуулай түбэй управлени һомолһон байгаа.

Тиимэл ушарһаа Индиин правительство Делидэхи «Азиин жасые» огтолон хориһон байна.

Индиин залуушуулай хүдэлөөн «Азиин жасын» гол анхарха зүйлынь байһан. Энэ «жаса» университедүүдэй, мүн һуралсалай бусадшье түбүүдэй хэрэгтэ «һуралсалай элдэб программануудаар» нүлөөлхые оролдодог байгаа. Гадна таарамжатай «литература» тарааха, элдэб «заһабаринуудые үгэдэг» эмхинүүдые бии болгохо зорилготой байһан.

Урда Азиин оронуудай гадаадын политикын асуудалаар зарлагдаһан семинар тухай профессор Кадарната «Кадур» газетэдэ иигэжэ бэшэнэ (энэ семинар үнгэргэхын тула нилээд ехэ мүнгэн гаргашалагдаһан байна): «Энэ семинар манай национальна үг зорилгодо харша үзэл бодол эрдэмтэдэй, студентнэрэй дунда тарааха һэдэлгэтэй байгаа». Инди баруунай империалис гүрэнүүдэй дахуул болохо ёһотой гэжэ зарим нэгэ американ «заабарилагшад» убайгүйгөөр мэдүүлһэн байха юм.

«Азиин жасые» оро һэегүй намнаһаниинь Индидэ ЦРУ-гай хэжэ байгаа далда хэрэгүүдые элирүүлээ. Гэхэтэй хамта энэ «жаса» 18 жэлэй туршада хорото үрһэнүүдээ Индиин газар дээрэ сасажа үрдиһэн байна. Тэдэнһээнь Индиин университедүүдэй студентнэрэй национальна совет, Индиин студентнэрэй хэблэлэй совет гэдэг хорото «эмхинүүд» урган гараа. ЦРУ-гай эдэ «эхир» эмхинүүдэй Индиин түрүү хэблэлдэ хоротойгоор нүлөөлһэн тухай оло дахин толилогдоо. Эдэнэр лэ Софида болоошо Залуушуулай бүхэдэлхэйн фестивальда Индиин делегациин ошолгодонь һаад ушаруулхые оролдоо һэн.

В. СИМОНОВ,
АПН-эй тусхай корр.

ХИЛЫН САА[НАҺА]

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИ[О]

ВАЛЬДЕК РОШЕГЭЙ МЭДҮҮЛГЭ

ПАРИЖ. (ТАСС). Франциин Компарти бусад аха дүү партинуудтай суттаа ябажа, империализмда эсэргүү тэмсэлэй гол хүсэн бологшо Советскэ Союзай Коммунис партитай суг ябажа, уласхоорондын коммунис хүдэлөөндэ тэгшэ эрхэтэйгээр хабаадалсаха гээд Франциин Коммунис партиин генеральна секретарь В. Роше Венисссье городто (Лион шадар) үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

Хархис хэблал ба социализмда дурагүйлхэгшэд Франциин коммунистнуудай хараа бодолые хазагайруулха һэдэлгэ хэнэ, Москвада болоһон хэлсээн Чехословакиин асуудалые амгалан ёһоор, зүбөөр шиидхэхэ зам нээн үгэжэ шадахаар нүхэсэл гэжэ коммунистнуудай тоолоһон дээрэһээ тэдэндэ халдан добтолжо ороо гээд В. Роше үргэлжэлүүлэн хэлээ. Совет-чехословак хэлсээ бэелүүлгэ Чехословакидахи оршон байдалые түргэнөөр заһаруулха, 1968 оной январьда баталан абтаһан шиидхэбэринүүдэй ёһоор социалис байгуулалтын, социалис демократиие хүгжөөлгын политикые үргэлжэлүүлхэ арга олгохо, Братиславада найруулагдаһан гол ёһонуудта үндэһэлэн хоёр ороной хоорондо аха дүүгэй харилсаа холбоо хүгжөөхэ һэн гэжэ француз коммунистнууд тоолоно гээд ФКП-гэй генеральна секретарь тэмдэглээ.

Нэгэдэхеэр, парти бүхэн научна социализмда үндэһэлэн өөрынгөө политикые, эрхэ байдалда тааралдуулан ажал ябуулгынгаа түхэл маягые тодорхойлхо гэһэн гол ёһые ФКП баримталдаг; хоёрдохёор, ФКП хадаа уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые дэмжэхэ ба бэхижүүлхэ шухала гэжэ тоолодог. юуб гэхэдэ, энэ нэгэдэл хадаа империализмда эсэргүүсэн, эб найрамдалай, социализмын түлөө арадуудай тэмсэхэ шухалын шухала нүхэсэл болоно. Эдэ хоёр дүримдэ үндэһэлэн Чехословакидахи үйлэ хэрэгүүдтэ Франциин Компарти сэгнэлтэ үгэһэн байна гээд В. Роше хэлээ. Бүхы аха дүү партинуудтай хани барисаанай, һанал нэгэдэлгын холбоо бэхижүүлхые, мүн тэгшэ эрхэтэй, парти бүхэнэй бэеэ даанхай, бэе бэеынгээ хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй ябадалда үндэһэлэн, марксизм-ленинизм ба пролетарска интернационализмда үндэһэлэн уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэл бэхижүүлхые француз коммунистнууд бүхы хүсөөрөө оролдохо.

Компартинуудай тэмсэл хэдэг эрхэ байдалай ондо ондоошье һаань, социальна дэбжэлтэ, эб найрамдал, социализм хангаха нэгэн адли үг зорилготой. Энэ ниитынгээ үг зорилгодо түшэглэн уласхоорондын коммунис хүдэлөөн бата нэгэдэлээ хангадаг. Октябриин революциин орондо, тэрэнэй партида уласхоорондын коммунис хүдэлөөн ямар уялгатайб гэжэ маанадай туд бүхэмнай мэдэнэ гээд В. Роше онсолон тэмдэглээ.

БОЛОНЬЯДО МАНИФЕСТАЦИ БОЛОБО

БОЛОНЬЯ. ТАСС-ай тусхай корр. Ю. Лопатин иигэжэ дамжуулна:

Өөрынгөө алдарта революционно заншалнуудтай Болонья городой үйлсэнүүдтэ «Интернационал» ба «Бандьера Росса» дуунуудай аялган сентябриин 16-да шангаар зэдэлээ. «Унита» газетын фестиваль үнгэргэлгэтэй холбоотой гол манифестацинууд эндэ болоһон байна. Бүхы Итали дотор коммунис хэблэлые дэмжэхэ талаар жэл бүри үнгэргэгдэдэг кампаниие энэ һайндэр заншалай ёһоор түгэсхэдэг байна.

Хэдэн арбаад мянган коммунист болон компартида талархагшад сентябриин 15-да Болоньядо ерээ. «Вьетнамда эрхэ сүлөө, бэеэ даанхай байдал мандаха болтогой!», «ДРВ-е Америкын зүгһөө бомбодолгые дары болюулха!», «НАТО Италиһаа гаража ошог!», «НАТО-һаа Италиие гаргаха!», «Коммунис хэблэлэй хүсэтэй байха тудам, хүдэлмэришэн анги хүсэтэй байха!» гэһэн уряануудтай угаа ехэ арадай демонстраци городой үйлсэнүүдтэ болоо.

Демонстрантнуудай колонно хэдэн километртэ һунаһан байна. Римэй, Моденын, Реджо-Эмилиин, Миланай, Пизын, Пармын, Феррарын ба Триестын ажалшад демонстрацида хабаадалсаа.

Демонстрациин дүүрэһэнэй һүүлээр городой «Монтаньола» городой түбэй парк соо ехэ митинг болоо. ИКП-гэй генеральна секретарь Луиджи Лонго, ИКП-гэй Политбюрогой гэшүүн Д. Наполитано митинг дээрэ үгэ хэлээ.

«Унита» газетэ тараагшадай ниитэ национальна уулзалга Болоньядо сентябриин 15-да болоо. «Правда газетын главна редактор М. В. Зимянин совет ажалшадай зүгһөө суглаагшадта хандан амаршалгын үгэ хэлээ.

ОАЕ-гэй АССАМБЛЕЙ

АЛЖИР. (ТАСС). Эзэмдэгдэһэн араб газар дээрэһээ израиль сэрэгүүдые гаргаха эрилтэ хэһэн резолюциие ОАЕ-гэй гэшүүн оронуудай гүрэн түрые ба правительствануудые толгойлогшонорой ассамблейн 5-дахи сесси сентябриин 15-да үдэшынгөө заседани дээрэ баталан абаа.

«Бүхы Дүтын Зүүн зүгтэ, тусхайлбал, ОАР-та тохёолдоһон байдал тухай ОАР-ай гадаадын хэрэгүүдэй министрэй мэдүүлгые шагнаад байхадаа ОАЕ-гэй оронуудай гүрэн түрые ба правительствануудые толгойлогшонорой ассамблей Арабуудай Нэгэдэмэл Республикые дэмжэжэ байһанаа дахяад элирхэйлэн мэдүүлнэ, 1967 оной июниин 5-да эзэмдэгдэһэн араб газар дээрэһээ харнин сэрэгүүдые гаргаха эрилтэ хэнэ гээд резолюци соо хэлэгдэнхэй.

ОАЕ-гэй Министрнүүдэй Соведэй 11-дэхи сессиин табиһан бүхы шахуу һанамжа дурадхалнуудые африкан гүрэнүүдые толгойлогшонор хаамал заседанинууд дээрээ һайшаагаа гээд ОАЕ-гэй генеральна секретариин орлогшо пресс-конференци дээрэ мэдүүлээ.

Нигериин талаар консультативна комитедэй заседани Эфиопиин хаан Хайле Селассие гэгшын түрүүлэлгэ доро мүн лэ болоһон байна. Эфиопи, Гана, Конго (Киншаса), Нигер, Камерун, ба Либериин гүрэн түрые толгойлогшонорһоо бүридэдэг тус комитедэй элидхэл ОАЕ-гэй ассамблейн үзэмжэдэ табигдаһан байна.

«Нигеридэхи сэрэгэй ябуулгануудые болюулхые уряалһан, эб найрамдалые һэргээхын, Нигериин нэгэдэлые хангахын тулада федеральна засагаархидтай холбоо байгуулхыень» таһаран һалаһан Биафрын хүтэлбэрилэгшэдые уряалһан резолюциие ОАЕ-гэй ассамблей мүн лэ баталан абаа.

«Эб найрамдалда, Нигериин газар уһанай бүрин бүтэн байлгада хоро хүргэжэ болохоор ямар нэгэн ябуулга хэхэһээ бэеэ барихыень ООН-ой ба ОАЕ-гэй гэшүүдтэ эрилтэ хэһэн» ба Киншасада ба Алжирта баталан абтаһан резолюцинуудые дүүргэхэ зорилгоор саашадаа оролдолго гаргахыень «өөһэдынгөө этигэл найдабариие дахяад элирхэйлэн мэдүүлһэн ОАЕ-гэй консультативна комитедтэ дурадхаһан», резолюциие ассамблей баталан абаа.

Диалло Телли ОАЕ-гэй генеральна секретаряар һунгагдаба

АЛЖИР. (ТАСС). Гурбанай хоёр хубиин олонхёор ОАЕ-гэй генеральна секретаряар Диалло Телли дахяад һунгагдаба. ОАЕ-гэй гэшүүн оронуудай гүрэн түрые ба правительствануудые толгойлогшонорой ассамблейн табадахи сесси дээрэ нюусаар дуутаа үгэлгын дүнгүүдэй гаргагдаһанай һүүлээр сентябриин 16-най үглөөгүүр энээн тухай мэдээжэ болоо.

„Лидова демокрацие“ газе[тэ] түрүү бэшэ[...]

ПРАГА. (ТАСС). «Байда[...] руулга» гэһэн гаршагтай [...] шэгые Чехословакиин «Ли[дова де]мокрацие» гэжэ газетэ сен[тябриин] 16-да толилюо.

«Байдалай һуримшуула[...] гээр Варшавска договорой [...] ной сэрэгүүд Чехословакида[...] даха гэжэ Москвада августын [...] хословак ба совет түлөөлэгшэ[...] рондо болоһон зүблөөн дээрэ [...] дэһэн байгаа. Һүүлэй хүд[...] баталан абалга, манай хүт[...] органуудай хэжэ байһан [...] алхамууд байдалые гүр[...] талаар Москвадахи хэлсээ[...] лагдаһан хэмжээнүүдые [...] бидэнэрэй эдэбхитэйгээр [...] байһые гэршэлжэ үгэнэ гэ[...] бэшэнэ.

Үдэр бүриин экономическа[...] далай асуудалнууд «гүри[...] гэһэн ойлгомжо үшөө болохо[...] на, манай гүрэнэй ба общест[...] циалис гол ёһонуудые, тэрэ[...] хоорондын политическэ [...] найдамтайгаар хамгаалжа [...] хэмжээ ябуулга бэелүүлхые [...] һан договорнуудые, абаһан [...] даа хүндэлхэ ябадал харааг[...] литическэ гуримшуулга хэх[...] гэжэ бидэнэр тоолонобди.

Абтаһан шиидхэбэринүүд [...] хээр, шууд бэелүүлэгдэхэ. [...] болоһон хэлсээнүүдэй ёһоор [...] уялгануудаа үнэн сэхээр [...] лэ байхадаа нүгөө талын [...] даа дүүргэхэ, тайлбарилан [...] Варшавска договорой оронуу[...] рэгүүдые гаргаха тухай эрил[...] дэнэр хэжэ шадаха [...]

Ташкентдэхи конфере[нцидэ] хабаадахаяа мордо[бо]

ПНОМПЕНЬ. (ТАСС). Камб[...] уран зохёолшодой ассоциац[...] рүүлэгшэ. Камбоджын Наци[...] суглаанай депутат Чинь Хоан[...] циациин генеральна секрета[...] Ким гэгшэдһээ бүридэһэн Кам[...] уран зохёолшодой делегаци А[...] рикын оронуудай уран зохё[...] Ташкентдэхи конференцидэ [...] дахын тула Пномпеньһээ ниэ[...] раа. Алишер Навоида зорюул[...] ойн баярай сессидэ делегаци [...] хабаадалсаха юм.

Кхмерэй хилэ дээрэ х[...] ааша гаргагдаба

ПНОМПЕНЬ. (ТАСС). Аме[...] сайгон сэрэгүүл Прейвент [...] циин Преамхор округтохи [...] жын харуулай постые сент[ябриин] 7-ной һүни миномёдоор буу[дал] Кхмер Пресс агентство мэдээ[...]

Минэнүүдэй нэгэнэй т[...] нэгэ эхэнэр, гурбан үхибүүн [...] шархатаа. Тэдэнэй нэгэн гурба[...] тай үхибүүн больницада эль[...] замдаа наһа бараа.

Ээрхэг түримхэйшүүл[...] дэмжэнэ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). С[...] президентын тушаалда орохы[...] хоорондоо тэмсэл хэжэ байһа[...] кратическа партиин кандидат [...] ри, республиканска партиин [...] дат Никсон абяанһаа түргэн[...] дэдэг «Ф-4 Фантом» гэжэ ист[...] тельнүүдые Израильда үгэхэ [...] гэжэ дахяад хэлэһэн байна. [...] Вашингтондо болоҗо байһан [...] кан сионис организациин» [...] телеграмма эльгээхэдээ, Хэмф[...] Никсон Израилиие дэмжэдэг, [...] буудта дурагүйлхэдэг хараа [...] нуудаа дахяад дабтаһан байна. [...] хайлбал Израилиие араб гүр[...] орходоо «сэрэгэй талаар булю[...] гохые» шухала гэжэ тоолонб[...] Никсон телеграмма соогоо [...] тэмдэглэһэн байха юм.

Американ генерал алуул[...]

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Сайг[...] хамгаалдаг сэрэгүүдэй команд[...] американ генерал-майор К. Уэр [...] Вьетнамда патриотическа хүс[...] хабарай добтолгын үедэ алуула[...]

Пентагоной информационно [...] най мэдээсэһэнэй ёһоор генера[...] вертолёдоор шалгалтын нис[...] жэ ябахадаа, Биньлонг про[...] алууһан байгаа. Генералай [...] алууһан тухай США-гай обо[...] министерство дэлгэрэнгыгээр [...] сэнэгүй. Гэбэшье, Уэрэй һууж[...] һан вертолёдые Урда Вьетнам[...] риодууд буудажа унагааһан [...] гэжэ эндэ багсаагдана.

Уэр Вьетнамда алууһан д[...] хи американ генерал болоно.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: КПСС-эй обкомдо болон республикын Министрнүүдэй Соведтэ. Таряа «хуряалга» тухай мэдээсэлнүүд. ТАСС-ай материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: пропагандистнуудай конференци тухай материал. Зүүн Сибириин болон Алас-Дурна зүгэй шудхагшадай конференци дээрэһээ тэмдэглэлнүүд. Редакцида ерэһэн бэшэгүүд.

Гурбадахи хуудаһанда: В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан материалнууд. Хилын саанаһаа ерэһэн телеграмманууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: АПН-эй шэнжэлэл. Нютаг нютагай һонин. Спорт. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

11 часһаа 14 час хүрэтэр Москваһаа дамжуулга. 18 часһаа «Конный цирк» гэһэн кинофильмээр Улаан-Үдын дамжуулга эхилхэ. 18 час 30 минутаһаа «Литературна ажабайдал» гэһэн дамжуулга. 19 часһаа «Холо, ойрын һонин». 19 час 20 минутаһаа «Фитиль» гэһэн киножурнал. 19 час 30 минутаһаа «Шинии город» гэһэн дамжуулга (буряад хэлэн дээрэ). 20 час 30 минутаһаа Москваһаа дамжуулга. 23 часһаа «Принц» в солдатах» гэһэн Венгриин телевизионно фильм. 11, 12, 13-дахи серинь. 00.45 минутаһаа хоккей.

ТАЙЛАНД. Тараяшадай гэрнүүд.

ТАСС-ай фотохроника.

Редакторай орлогшо М. Н. НИМАЕВ.

Манай адрес, телефону[уд]

г. УЛАН-УДЭ. ул. Ленина [...] Телефоны: редактора — [...] приёмная — 54-93. зам. ре[дакто]ра — 68-08. зам. редактора — [...] ответ. секретаря — 50-52, зам. [от]вет. секретаря — 66-76. отд[ел] партийной жизни — 60-91. сель[ско]го хозяйства — 64-36, 63-88. про[па]ганды и агитации — 56-23. [про]мышленности и строительст[ва] 61-35. советского строительст[ва и] быта — 69-58. культуры и шко[л] 60-21. писем и рабселькор[ов] 67-81. информации — 34-05. [об]ственная приёмная — 56-62. [...]ное бюро — 57-63. фотолабо[рато]рия — 22-61.

Н-01921. Зак. № 931.